

Krejčová, Elena

Публицистичен стил

In: Krejčová, Elena. *Příručka pro výuku bulharské stylistiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 37-87

ISBN 978-80-210-7095-0; ISBN 978-80-210-7098-1 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131313>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

3. ПУБЛИЦИСТИЧЕН СТИЛ

3.1. Основни понятия и дефиниции

Сферата на обществена дейност, т.е. речевата сфера на публицистичния стил е обществено-политическият живот. В този стил са написани текстовете, които обслужват т. нар. средства за масова информация: вестници, списания, радио, телевизия, интернет медии, а също и някои публични изяви – митинги, събрания. В сравнение с научния и официално-деловия стил темите на общуване са още по-разнообразни, понеже засягат (понякога едновременно и няколко) всички области на обществения живот: политика, икономика, култура, образование, изкуство, религия, спорт, бит и т.н.

Публицистичният стил като подсистема на книжовния език заема особено място между останалите подсистеми. От една страна, той се формира най-рано (още преди Възраждането), а от друга страна, най-бързо и непосредствено отразява промените в обществото, което го прави и изразител на процесите и тенденциите в развитието на книжовния език.

За разлика от научния и официално-деловия стил, при които целта на общуване е една – съобщаването на научни факти или на факти, уреждащи административно-делови отношения, като се въздейства предимно на разума, при публицистичния стил са налице две цели: съобщение и въздействие. С други думи публицистичният стил трябва и да *информира*, и да *въздейства*, като тези две цели са задължителни за всеки отделен текст, т. е. те присъстват едновременно в текста. Освен това съотношението между информацията и въздействието не е едно и също в различните жанрове на публицистичния стил.

Съдържателният диапазон на публицистичния стил е необикновено широк и много разнообразен, тъй като самият обществено-политически живот, който се отразява, е безкрайно богат; изразява се чрез различни стилно-езикови средства в различна и от различна гледна точка в съзнанието на хората.

За публицистичния стил е характерно обобщеното, събирателното мислене, тъй като съдържателният план не отразява взаимоотношения между отделните индивиди, а между цели социални групи, за които е типичен обобщеният тип мислене. Социалната обобщеност, присъща на публицистичния стил, предопределя не само основния тип мислене, но и типовете информация, а те са също твърде разнообразни – фактологична, обобщена, обектно-оценъчна, субективно-оценъчна и модално-императивна.

Публицистичния стил, наред с художествения стил, е предназначен за най-широка употреба и затова може да се приеме като най-прякото и най-непосредствено отражение на книжовноезиковите процеси в диахронен план. Периодичният печат, радиото, телевизията, в последно време и интернет разширяват неимоверно много неговата роля и дават възможност за засилване на съществуващите процеси и за възникване на нови процеси в книжовния език.

Текстовете на публицистичния стил са предназначени за масовия читател и слушател (т.е. адресатът има събирателен характер) и трябва да бъдат създавани така, че да се възприемат от всеки един, независимо от това в каква обществена сфера е ангажиран. Или казано с други думи, продуцентът на речевия акт, който също е събирателен, трябва да реши нелеката задача как да насочи своите текстове към конкретния индивид, но това трябва да се осъществи посредством масата. Общуването е официално, непряко (пряко общуване е налице при публичните изяви – митинги, събрания), неспонтанно (при публичните изяви и спонтанно), монологично или диалогично, писмено или устно. За да се засили въздействието върху адресата и да се спечели неговото доверие, при устните форми на публицистичния стил се наблюдава стремеж към пряк контакт и по-ниска степен на официалност, което от своя страна доближава текстовете на публицистичния стил до текстовете на разговорния стил (вж. например някои предавания на радиото и телевизията).

Основни и допълнителни функционални стилистико-семантични категории на публицистичния стил, които се проявяват във всеки публицистичен текст:

- Информативността е основна стилова черта на публицистичния стил. Определя се още като фактологична, документално-фактологична, но във всички случаи публицистичният преди всичко информира, съобщава за всекидневните събития, явления, процеси от всички области на обществено-политическия, икономическия, културния, социалния живот на обществото. Функционалната категория информативност се проявява по различен начин в подстиловете и жанровете на публицистичния стил, като своеобразно съчетава фактологичност с обобщеност, абстрактност с конкретност и глобалност.
- Въздействието е другата задължителна функционална стилистико-семантична категория на публицистичния стил, обусловена от същността, философията на избора на информация, чрез която да се оказва влияние, да се въздейства върху съзнанието на реципиента (т.е. на обществото).

Следователно характеристиките на текста са: информативност и експресивност (те се редуват и създават контраст, а така се привлича вниманието на реципиента), актуалност, открита оценъчност от страна на адресанта – позицията на публициста трябва да се разбира от текста, а не от подтекста.

Двете категории са тясно свързани и взаимнообусловени. Не случайно медиите се определят като „четвърта власт“, тъй като във всеки публицистичен текст има едновременно новина и експресия, информативност и въздействие, използвайки стандартни езикови средства за по-бърза от гледна точка на крайната цел информация, и експресивни езикови (неезикови) средства за въздействие.

При наблюдаване лингвистичните особености на публицистичния стил (за разлика напр. от научния и официално-деловия) е необходимо да се има предвид следното:

1. Разнообразието от теми, засягащи различни области на обществения живот, както и комуникативното намерение на адресанта (да информира и да въздейства) позволяват в текстовете на публицистичния стил да са налице езикови елементи от останалите стилове (научен, официално-делови, разговорен, художествен). Т.е. може да се говори за една своеобразна „разностилност“ на публицистичната реч.
2. Двете цели на общуване – информация и въздействие, налагат обособяване на два вида езикови средства: информативни, наречени още стандартни (те са стилистично неутрални и се отличават с възпроизводимост) и експресивни (т.е. въздействащи, усилващи изразителността). Както стандартните, така и експресивните езикови средства се откриват при всички равнища на езиковата система. Освен това стандартните средства сближават публицистичния стил с научния и официално-деловия, а експресивните – с разговорния и художествения стил.

Стилоопределящи фактори:

Екстралингвистичните и лингвистичните стилоопределящи фактори се намират в определена йерархическа взаимовръзка и система и са в зависимост от:

- Степента на официалност или неофициалност при общуването. За публицистичния стил е характерна официалност, която предполага предварително обмислена композиция на текста, гарантираща точност, стегнатост и икономичност в използване на езиково-стилните средства.

От друга страна, особено в някои средства за масова информация, живата реч се реализира в неофициална обстановка, при която преобладават езиково-стилните средства, характерни за разговорната реч, но подчинени на изискванията на публицистичната реч.

- Характерът на общуването също има стилоопределящо значение. За публицистичния стил е характерна полупряката и косвената връзка между отправителя и получателя.

В публицистичния стил за разлика от разговорния се използва основно писмената реч, макар че е активна и устната реч. Характерът на субекта на речта

в публицистичния стил е събирателен, социално-обобщен, макар че винаги присъства в индивидуалността на автора.

Езикови особености на публицистичния стил:

Вербалните средства от всички езикови равнища в жанровете се характеризират с устойчиво ядро и непрекъснати процеси на развитие, свързани с общите развойни тенденции в книжовния език на интелектуализация и демократизация, а също и с творческата индивидуалност на публициста, на неговия индивидуален стил.

1. *Фонетични.* Фонетичното равнище е активно при радиотекста, телевизионния и ораторския текст, като негова основа е неутралният произносителен стил. Стилистично значимо е ударението, интонацията, паузите при сегментиране на текста, логическото ударение и особено словоредът и синтагматичното членение. Необходимо е да се добави и засилената роля на позата, на жеста (при телевизията и публичните изяви). Откриват се и случаи на звукопис (повторение на гласни или на съгласни), за да се създаде експресивен ефект.
2. *Лексикални.* Лексиката е нееднородна, т. е. може да се срещне и в други стилове, и в същото време и променлива (думи от пасивния речник на публицистичния стил преминават в активния и обратно, напр.: *демокрация* днес е актуална, а *перестройка* – не). *Стандартни* езикови средства: термини (които зависят от темата) от обществено-политическата област, научната, официално-деловата, военното дело, спорта и т.н., думи с пряко значение. *Експресивни* езикови средства: думи с преносно значение, емоционално-оценъчни думи с ограничена употреба – разговорни, диалектни, архаизми, жаргонизми, често се срещат синоними, антоними, присъщи са тропите – метафори, епитети. Лексиката и фразеологията на публицистичния стил са богати и разнообразни, съдържат почти изцяло лексикалното богатство на съвременния български книжовен език, като отразяват и процесите развитие в него. В същото време можем да отделим лексикални пластове със стилистична оцветеност и с функционално-стилистичен компонент в значението им. Те са най-често контекстово обусловени и са подчинени на основните цели на публицистичния стил – информативната и въздействащата. За информативната страна на публицистичния стил най-голямо значение има обществено-политическата лексика и фразеология, с която е свързано по същество и с формирането на публицистичния стил.
3. *Морфологични.* *Стандартни* езикови средства: по-голям е процентът на съществителните имена в сравнение с глаголите, употреба на сложни прилагателни, на съществителни собствени имена, на числителни имена, на съкра-

щения, сегашно, минало свършено и бъдеще време са най-честите времена, предпочита се трето лице, ед. число или първо лице, мн. число, наречия за време и място, форми за страдателен залог, отглаголни съществителни, причастия, деепричастия. *Експресивни* езикови средства: употреба на първо и второ лице ед. число в сегашно, минало или бъдеще време, повелително наклонение, преносна употреба на глаголни времена (напр.: вместо *утре ще се навършат 20 г. от...* се използва *утре се навършват...*). За морфологичното равнище са характерни: висок процент на абстрактни и обобщени имена, на топоними, антропоними, названия на организации, учреждения, числителни имена и думи от полето на множествеността. Преобладават отименни предлози, продуктивни суфикси (-ост, -ние) и префикси (анти-, про-). Глаголите са в сегашно време, сегашно репортажно, или минало свършено време. Преизказните форми се използват за експресия, за привличане на вниманието, особено в заглавията: „Щели да повишат пенсиите?“.

4. *Синтактични*. Най-общо синтаксисът на публицистичният стил е нормативен, характерен за книжовната реч. Но той има и специфични особености, мотивирани от основните стилоопределящи черти и проявяващи се в една или в друга степен в различните жанрове. *Стандартни* езикови средства: съобщителни изречения, прости разширени изречения, еднородни части, обособени части, безлични изречения, всички видове сложни изречения, прав словоред. *Експресивни* езикови средства: различни видове изречения по цел на изказване – възклицателни, подбудителни, въпросителни, вметнати думи и изрази, обръщения, непълни, кратки, именни изречения, безсъюзни сложни изречения, пряка реч, цитати, синтактико-стилистични фигури – сравнение, повторение, градация, антитеза, риторични въпроси, инверсия, синтактичен паралелизъм. Колкото до особеностите на *текстово равнище* предпочитането на определени текстови модели и функционално-смислови типове текст пряко се съотнася с подстиловата и жанровата принадлежност на макротекстовете. За близките до официално-деловия и научния стил подстилове – информационно-актуален и аналитико-коментарен, са типични съответно стандартният и полусвободният модел (а също текстовите типове съобщение, описание, разсъждение), а художествено-документалният подстил си служи предимно със свободния текстов модел (като се активизира и текстовият тип повествование). Освен това при публицистичния стил се срещат и диалогичните функционално-смислови типове реч. Предпочитанията към един или друг тип синтактична конструкция се определят и от формата на публицистичната реч – писмена или устна. В ораторската реч преобладават прости изречения и разговорни синтактични конструкции, а в произведенията с научно-публи-

цистична стойност – доклади, статии, брошури – повече място заемат сложните синтактични конструкции. Извънредно разнообразен и с интересни тенденции на развитие е синтаксисът на публицистичната телевизионна реч и радиото.

Публицистичният стил реално съществува чрез подстилове, които пък от своя страна се проявяват чрез жанрове. В публицистичния стил съществува твърде широк жанров диапазон, който предполага и наличието на разнообразни аналитични и синтетични структури в речевия строй, без да има тяхната строга определеност и диференцираност както например в научния или в разговорния стил. Социално-обобщеният характер на съдържанието му предлагат и структурно-разчленени сложни словосъчетания и сложни изречения, в които е засилена употребата на предлози и предложни съчетания, на съюзи и съюзни думи. От друга страна, в някои жанрове, особено в последните години, се установява стремежът към синтетичен изказ, характерен главно за разговорната реч, който отговаря най-добре на експресивно-въздействаща насоченост на публицистичния стил.

Подстиловете (и свързаните с тях жанрове) са:

- а) *Информационно-актуален* (с жанрове – информационна бележка, новина, хроника, кореспонденция, интервю и др.). При този подстил преобладава информацията и по своите езикови особености той се сближава с официално-деловия стил.
- б) *Аналитико-коментарен* (с жанрове – коментар, проблемна кореспонденция, публицистична статия и др.). При този подстил е налице известно „равновесие“ между информацията и въздействието и по своите езикови особености той се доближава до научния стил.
- в) *Художествено-документален* (с жанрове – репортаж, очерк, пътепис, есе, фейлетон и др.). При този подстил преобладава въздействието и по своите езикови особености той се сближава с художествения стил.
- г) *Ораторски* (с жанрове – реч, слово, изказване и др.). Този подстил е характерен за публични изяви (митинги, събрания) и неговите текстове са в устна форма (но понякога се четат, а не се говорят и е налице персонално общуване (по-точно контактът между комуникантите трябва да се определи като полупряк за разлика от контакт при разговорния стил). Жанровете на първите три подстила също могат да се проявяват в устна форма – като монолози или диалози. В тези случаи (както и при жанровете на ораторския подстил) откриваме езикови особености, типични за разговорния стил.

Друго деление на подстилове и жанрове на публицистичния стил:

Многообразието на обществения живот, предмет на публицистичните текстове, обуславя и развитието на неговите подстилове. В съвременен план можем да разграничим четири подстила, като сме уверени, че ще продължи обособяването на още подстилове, особено по отношение на новите технологии.

1. Вестинарски подстил и подстил на интернет публикациите;
2. Ораторски подстил;
3. Радиореч;
4. Телевизионна реч.

А. Публицистични вестникарски жанрове:

1. *Информативни:*

- 1.1. Информативно-монологични: статия, хроника, информация, кореспонденция, репортаж.
- 1.2. Информативно-диалогични: интервю, беседа, дискусия, „кръгла маса“.

2. *Интерпретативни*

- 2.1. Интерпретативно-монологични: коментар, редакторска бележка, персонална колонка, разследващ анализ, писмо.
- 2.2. Интерпретативно-диалогични: полемика, диспут.

Б. Художествено-публицистичните жанрове: памфлет, очерк, есе, политически пътепис.

Основните жанрове, които посочихме, са характерни за всички подстилове (по-специфична е ораторската реч), като при радиотекста и при телевизионния текст са активни и невербални средства – музика, визия (образ), гласови варианти, жест, мимика.

3.2. Упражнения

3.2.1. Да си припомним:

Стилово маркираните езикови средства в медийните текстове са следните в медийните текстове:

- разнообразна номинативната верига – наред с прякото назоваване на основния предмет тя включва парафрази, чрез които се изразяват отношение и оценка;
- означаване на предметна област и на съществена информация чрез думи и изрази – названия на институции, личности, държави;
- словоред, подчинен на целта, да се изтъкне най-важната част от информацията;

- глаголні форми за страдателен залог, употребени с цел да се подчертае важното според автора;
- непълни безподложни изречения, употребени с цел събитията, за които се говори, да се представят като по-важни от участниците в тях;
- системата от глаголні форми с основно минало свършено време и системата от глаголні форми с основно сегашно време.

3.2.2. Определете към кои подстилове на публицистичния стил се отнасят дадените по-долу текстове, като използвате една от предложените по-горе класификации.

За целта отговорете на следните въпроси:

- а) Каква е темата на всеки един от текстовете? Към коя сфера на общуване принадлежат? Какъв тип общуване предполагат текстовете?
- б) Какви са целите на общуване и в какво съотношение се намират в посочените текстове?
- в) За кого са предназначени текстовете?
- г) Какви са условията на общуване за всеки един от текстовете?
- д) Какви лингвистични особености притежават (фонетични, лексикални, морфологични, синтактични)? Посочете стандартните и експресивните езикови средства. Обърнете внимание и на начините за постигане на текстова свързаност.
- е) Мотивирайте откритите от вас езикови особености с посочените в теоретичната част екстралингвистични признаци на публицистичния стил. Ако откриете наличие на *контраст между стандартни и експресивни езикови средства*, посочете неговата роля.

Текст 1

<http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=3185347>

Италия спаси 1123 имигранти на салове

Военноморските сили на Италия спасиха 1123 имигранти на девет големи сала във водите южно от остров Сицилия, предаде Ройтерс.

Патрулиращи хеликоптери забелязали препълнените салове и била проведена спасителна операция, в която участвали четири кораба на ВМС. Имигрантите били от Северна Африка, посочва Би Би Си. След тях имало 47 жени, 4 от които

бременни, както и 50 деца. 7 души – 6-има мъже и жена, обаче се удавили и телата им са намерени на мароканския бряг.

Италия е основна врата към Европа за имигранти, а напливът им по море се увеличи повече от 3 пъти през 2013 г. в сравнение с предходната година, подхранван от гражданската война в Сирия и конфликта в Африканския рог, отбелязва Ройтерс.

През октомври 2013 г. кораб с около 500 души на борда потъна на километър от брега на средиземноморския остров Лампедуза. Загинаха над 210 души.

Миналия месец при подобен инцидент, но с лодка край гръцкия о. Фармакониси в Егейско море загинаха 12 нелегални имигранти. Оцелели обвиниха гръцките власти, че не са направили нищо, за да помогнат на бедстващите, и че насилствено са се опитвали да ги върнат в Турция.

Текст 2

http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2014/02/10/2238199_kapitan_andreevo_e_blokiran_za_kamioni/?ref=substory

Капитан Андреево е блокиран за камиони

Малко преди 10 ч. граничният пункт на границата с Турция Капитан Андреево е бил блокиран от камиони и хора, съобщи агенция „Фокус“.

През границата се пропускат само леки автомобили и автобуси.

Представител на автомобилните превозвачи коментира пред агенцията, че блокадата вероятно ще продължи докато се реши проблема с разрешителните за тировете. Вчера беше обявено, че международните превозвачи няма да проведат планираната блокада на българо-турската граница, а ще изчакат срещата на транспортните министри на България и Турция, която предстои на 21 февруари. Това съобщи пред БНР Ангел Траков, председател на Съюза на международните превозвачи.

3.3. Текстове за упражнения

3.3.1. Хроника

http://www.budilnik.com/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=9&Itemid=202&limitstart=10

Църковна хроника

Литийното шествие на Бачковския манастир с копие на Чудотворната икона
Литийното шествие на Бачковския манастир, което се провежда на втория ден на Великден от векове, тази година ще бъде с първото копие на Чудотворната икона на Света Богородица, съобщил игуменът на манастира дядо Борис.

Празнуваме „разтурни понеделник“

„Разтурни понеделник“ е. Това е вторият ден след Великден. Той е свързан с обичая „размятване на яйца“, който предпазва от градушка и веща плодородие.

Започва Страстната седмица

От днес започна Страстната седмица – седмицата на страданията, последната от живота на Исус Христос.

Започва Великият пост

От днес – седем седмици преди Великден започва най-важният пост.

Почитаме Свети Трифон – покровителя на лозарите

Православната църква почита днес паметта на Свети мъченик Трифон. Празникът е наречен от народа Зарезан, защото се празнува в началото на пролетния сезон, когато започва резитбата на лозята.

На Атанасовден зимата си съблича кожата

Православната църква почита на 18 януари паметта на Атанасий Велики. На този ден празнуват всички, които носят името Атанас, Атанаска, Начо, Таньо, Тинка. В превод от гръцки „Атанас“ означава „безсмъртен“.

Антоновден се празнува за предпазване от болести

Православната църква почита днес паметта на Преподобния Антоний Велики, празникът е наричан от народа Антоновден.

На Богоявление небето се отваря

Православната църква празнува Богоявление – Йордановден, който е третият по значимост християнски празник през годината.

Синодът допуснал грешка, не бил срещу ин витрото!

Светият синод на Българската православна църква не е против ин витрото. Това обяви пред Дарик Ловчанският митрополит Гавраил.

Почитаме свети Спиридон

На 12 декември всяка година Православната църква почита Свети Спиридон,

епископ Тримитунтски и голям Чудотворец. Свети Спиридон е един от най-великите чудотворци на IV век.

3.3.2. Статия

<http://www.segabg.com/article.php?id=684474>

Президентът заложи предизборен капан на управляващите
Идеята на Плевнелиев за референдум по изборни въпроси се явява нещо като
продължение на антиправителствения протест с мирни средства.

Галя Горанова

Първо, декларирам, че съм убеден привърженик на пряката демокрация, за да неутрализирам отнапред стрелите на „ултрадемократите“. Второ, считам, че има значение кой, кога и защо гласува доверие на народа по въпросите на управлението. Обстоятелствата и целите на референдума имат значение и пряката демокрация не е самодостатъчна ценност. Защото още помним какво направи БСП миналата зима с допитването за „Белене“, нали? И трето, изненадващият ход на президента Росен Плевнелиев да инициира референдум по изборни въпроси е по-скоро коварен предизборен капан за управляващи, а не толкова привързаност към пряката демокрация. Капанът се състои в изкусителната демократичност на предложението. Така всеки, който го отхвърли, макар и основателно, попада в лагера на политическото мракобесие. А всеки, който го подкрепи, печели служебно титлата „приятел на народа“. Реакциите на партиите потвърдиха схемата. „Как, нима сте против пряката демокрация?“, влязоха в любимата си прокурорска поза десните „демократи“. Неизбежно ще стигнем и до непреходния рефрен „Кой не скача, е червен!“.

Предложението на президента няма шанс да мине в парламента, но парата вече задейства свирката.

Оформят се лагерите на демократите и недемократите

Кампанията може да започне сега! В подкрепа на референдума веднага наскачаха гербери и реформатори. И ако първите имат откровен интерес както от мажоритарния вот, така и от задължителното и електронното гласуване, то вторите просто ще изчезнат от политическата карта, ако, не дай боже, народът задължи всички да гласуват. Но когато е сигурно, че няма да се стигне до допитване, колко му е да изобразиш демократичен патос? БСП, ДПС и „Атака“ усетиха, че ги хващат в капан, но вече нямаше мърдане – резето хлопна барабар с табелката „лоши“. Напълно заслужена, впрочем, но не само от тях. Да не

забравяме, че навремето тъкмо най-личната представителка на „реформаторите“ Меглена Кунева беше против референдум за членството в ЕС, а от ГЕРБ провалиха преди година първия в демократичната ни история национален референдум с тъпи процедури и формулировки.

Всички партии до една са противници на пряката демокрация. Особено когато са на власт, но изкуственото деление на „добри“ и „лоши“ в сегашната ситуация ще свърши добра работа на „реформаторския“ ГЕРБ на изборите. Капанът хлопна!

Идеята на президента за референдум по изборни въпроси се явява нещо като продължение на антиправителствения протест с мирни средства. Не знам кой му подсказва хитрия ход и дали има връзка с някои нови съветнически назначения на „Дондуков“ 2, но не допускам, че е негова персонална приумица. Защо го смятам ли?

Първо, Плевнелиев никога досега не е заявявал ясни позиции по изборните правила в България, не е отстоявал последователно и идеята те да бъдат определяни чрез допитване до народа. Ако поне веднъж се беше изказал по тези въпроси, можехме да приемем идеята за референдума като автентична и логична. А поводи за това не липсваха. Дебатът за изборните правила започна още през май м.г. и ако искаше да даде своя фундаментален принос в изборознанието, президентът можеше да се включи още тогава. Въпросът за това как да изглежда избирателната ни система дори не бе сред трите му тематични „диалога“ с гражданското общество.

По-интересни за Плевнелиев се оказаха проблемите на пазарната икономика, съдебната система и медиите. Нещо повече – по същото време преди година Плевнелиев развиваше тезата, че народът не е компетентен да се произнесе по въпроса дали да строим нова атомна централа в „Белене“, или да не строим. Докато днес е готов да гласува пълно доверие на същия този народ по въпроси, които изискват не по-малка компетентност. Противоречието си струва да бъде анализирано.

Второ, изненадваща е тази несвоевременност на офертата. Конкретна причина за разтягане на вечната „дъвка“ за мажоритарния вот и задължителното гласуване няма. Новият изборен кодекс все още не е приет. В този смисъл не е ясно какви правила ще зададе той и дали няма да обезсмисли някои от предложенията на президента. Чисто теоретично, ако претендира за сериозност, държавният глава би следвало да изчака окончателния вариант на кодекса, за да реагира. Ако единствената причина да повдига дебата точно сега са приближаващите европейски избори, тоест чисто техническата възможност да се гласува на принципа „2 в 1“,

това е, меко казано, несериозно. Въпросите за мажоритарния избор на депутати, за задължителното и електронното гласуване са толкова фундаментални, че не може темата да бъде подчинена на някакви си срокове.

Отделно, че едно сериозно намерение за промяна на изборната система чрез допитване до народа предполага задълбочено и внимателно обсъждане, а не претупване в рамките на друга изборна кампания. В противен случай се превръща в някаква странна политическа импровизация. Да, съвместяването на толкова експлозивни за обществото теми с еврота може и да повиши избирателната активност, но утрепва из основи европейския дебат, който не е по-маловажен – особено в сегашния решаващ момент, когато Европа се кани да принесе остатъчния суверенитет на страните членки в жертва на корпоративните интереси по линия на Трансатлантическото споразумение за търговия и инвестиции със САЩ. Или може би Плевнелиев, който подкрепя безрезервно скандалния договор, търси умишлено да измести дебата в друга посока? Къде по-безобидно е да си чешем езиците за задължителното гласуване, например, вместо да се бъркаме в сметките на големия бизнес? И трето, реакциите на политическите партии издават интересно взаимодействие между Плевнелиев, ГЕРБ и реформаторите. Дали чрез президента някой вече не инвестира в бъдеща управленска коалиция?

3.3.3. Репортаж

<http://paper.standartnews.com/bg/article.php?d=2006-04-26&article=77546>

Петър Волгин взе наградата за най-добър журналист

Призовете „Сирак Скитник“ бяха раздадени за втора поредна година в събота вечерта. Статуетките, които олицетворяват радионаградите, са дело на скулптора Вежди Рашидов. Те представляват прободеното от шрапнел пулсиращо желязно сърце на Сирак Скитник (псевдоним на Панайот Тодоров, първия директор на Радио София). Тази година се навършват 60 г. от смъртта и 120 г. от рождението на Сирак Скитник. Радиооскар за цялостен принос получи деканът на Журналистическия факултет проф. Веселин Димитров. Той е автор-основател на първото предаване на живо „Разговор с вас“. Новаторското в шоуто ни бе, че ни разрешиха да открием слушателски телефони, хората ни се обаждаха и говореха за всичко с нас, спомни си призьорът. Проф. Димитров заслужава най-много тази награда, защото всички ние сме негови ученици, заяви шефката на БНР Поля Станчева. Призът за най-добър радиожурналист пък грабна един от най-провокиращите и скандални радиоводещи Петър Волгин. Това е признание за

ролята ми в обществото, а също и награда за смелост, сподели Волгин. Най-добрият водещ в БГ-ефира получи специален подарък от Мис Скандинавия – здравословна храна. БНР почете един от най-големите специалисти по история на музиката на ХХ в. – Йордан Рупчев. Той е бил водещ на предавания като „Джаз в студиото“ и „Джаз около полунощ“. Йордан Рупчев получи приза посмъртно. Поля Станчева пък връчи наградата за първото частно радио у нас – „FM +“. Националното радио има много дълга традиция, която ние продължаваме, но в същото време се стремим да сме модерни, заключи шефката на БНР.

Таня Красиминова

3.3.4. Дискусия

<http://www.kultura.bg/bg/article/view/17025>

Проф. Никола Георгиев: Писмено и устно, буква и дух

Никола Георгиев: Нека не започваме с приповдигнат тон, макар че денят 24 май предразполага към приповдигнато говорене. Наистина има в българската култура такъв епизод: Стоян Михайловски е беспощаден сатирик, хаплив, черноглед, не вярващ в нищо – и тъкмо той написва произведение, възхваляващо делото на Кирил и Методий, делото на българщината и на славянството. Първият стих на неговата кратка ода гласи „Върви, народе възродени“, макар че в творчеството на Михайловски този народ е всичко друго, само не и възроден. Много странна точка в творчеството на един безусловен, тъй да се каже безукорен, сатирик. Този епизод е показателен и красноречив – докъде стига преклонението пред Кирил и Методий. Но ако започнем не от високия тон, а някъде от по-ниско – какво значи буква на български? Буквата е знак в един вид писменост, наречена азбучна писменост. Има различни видове писмености – пиктографна, знакът рисувателно напомня на значението; има идеографична писменост, йероглифна; в Южна Америка има и някаква „писменост“ върху ширити.... Та с какво име се ползва думата „буква“, градивото на писмеността? С двойствено. От една страна, в одично мислене и произведения, писмеността се прославя; от друга страна, апостол Павел поучава коринтяните: „Буквата убива, духът оживотворява“. Или в популярния латински превод: „Littera occidit, spiritus autem vivificat“. Буквата убива. И това скептично отношение към писмеността продължава и в двойката „дух-буква“, това противоречие продължава и до ден днешен. То минава и през Монтескьо, чието знаменито съчинение не е „За буквата на законите“, а „За духа на законите“. Ако днес попитате правник каква е разлика между буква на закона и дух на закона, ще го затрудните – в това се убедих от личен опит. Изразът

„Издаваш в буквализъм“ ласкателен ли е? Не. А определението „буквоед“ е направо обидно. Отношението към писмеността е дълбоко раздвоено. Черноризец Храбър казва, че до създаването на писмеността им славяните са пишели с черти и резки, „погани сонце.“ И неговото съчинение, наречено „О писменах“ или „За буквите“, е славословно. В работата обаче има и обратна страна. Когато в стара Гърция започва да навлиза писмеността, буквената писменост, Платон предупреждава: Внимавайте, вредите от това са много големи. Какво губи човек от това, че работи с писменост? Губи пряката си връзка със слушателите. Слушателят се отдалечава и се превръща в читател. По онова старогръцко време диалогът е на много голяма почит. В диалога можеш да видиш как въздействат, как се разбират думите ти. И ако видиш, че ги разбират криво, веднага можеш да се намесиш. С писмеността се губи това, което кибернетиката нарича „обратна връзка“. Това е единият удар. И има един знаменит латински израз: „Имат своя съдба книгите“, на Теренциан Мавър. Но целият израз на Мавър е: „Съдбата на книгите зависи от разбирането на читателя“. Който с писмеността вече е неизвестен, който е далечен. Александър Македонски, докато води битките си, скастрия своя наставник Аристотел в едно писмо, защото Аристотел е разпространил, съвременно казано, издал еди кое си свое съчинение. „То не е за всекиго“ – казва Александър Македонски. То може да се изложи само в диалог, с наблюдяване какво е разбрано, какво не е разбрано, какви противоречия възникват. Едната беда на писмеността е, че тя отчуждава автора от възприемателя. Няма вече говорител и събеседници, а някаква неизвестност. И съдбата на книгата попада в тази неизвестност. Писаното слово отчуждава не само говорителя от слушателя, но и четящия човек от самия себе си. Знае се, че векове наред хората са четели на глас и така са чували и усещали себе си в акта на четенето. Августин Блажени (IV – V в.) разказва, че като отишъл при своя духовно тачен духовен наставник, сварил го, че чете. Разбира се, не това изненадало Августин, а че епископът четял безгласно, както се казва, наум. Четенето на глас продължава през вековете, правело се е дори в читалните с много читатели – можем да си представим какво гъмжило е било. Постепенно гласът на читателя заглъхва и при четене говорният му апарат може да извършва само някакви безшумни движения. А хора, които при четене движат безшумно устните си, минават вече за простовати. Другото, което говорят старите гърци против писането, писмеността: човек изхайлазва паметта си, не я товари с много неща. Изследвания по въпроса показват, че народи, които нямат писменост, имат изключително силна и богата историческа памет. Помнят неща, които човек, ако е вече в ръцете на писмеността, не би помнил, никой не би имал грижата да му ги предаде.

Не е ясно колко века „Илиада“ и „Одисея“ съществуват устно, в устната култура. Управителят Пизистрат заповядва да бъдат записани. Това рязко променя съдбата на тези произведения. И големият въпрос е какво са загубили и спечелили те от записването; и какво губи човек и какво печели, когато умее да пише?

Ние сме склонни да говорим само за ценностите на писмеността, но (без да подценяваме 24 май), може да се зададат и тези въпроси. Да има ли принудително ограмотяване? Диктаторски режими, когато идват на власт, поемат и това начинание – да ограмотят неграмотните. За да управляват по-лесно – чрез грамотността властта действа по-силно, по-решително. И неграмотният човек по всяка вероятност може да бъде по-бунтарски настроен от грамотния, грамотният да бъде по-послушен.

Копринка Червенкова: По-разпространената теза обаче е, че неграмотният е по-лесно управляем.

Никола Георгиев: Това е тезата на властта. Когато идват комунистическите режими в Съветския съюз, в Източна Европа, една от културните им стъпки е принудителното ограмотяване. Правят се курсове. Ние сме привикнали с писмеността, а би могло да бъдем и критично настроени към нея. Броят на езиците днес е неустановим, но се говори някъде за около 4–5 хиляди езика. От тях около 300 имат писменост. Всички останали от мое гледище са свободни – мислене свободно, памет богата...

А ние се отнасяме към писмеността като към божествена даденост – в много митологии и религии творец на писмеността е Бог, бил той египетски, асирийски и пр. Ако създател на писмеността е земен човек, религията (примерно Черноризец Храбър) обявява, че е действал по божие наущение и е божи човек. Месроп, който създава арменската писменост, е обявен за светия, Кирил и Методий – също.

Копринка Червенкова: Не е ли твърде радикално да се отрича писмеността?

Никола Георгиев: Аз не отричам писмеността в никакъв случай, срещу ръжен не се рита, но човек може да се чувства по-свободен, когато вижда и кривиците на писмеността. Какво губи човек от това, че прописва?

Христо Буцев: Другият въпрос е: какво печели? С писмеността се ражда установеността, твърдостта на знанието.

Никола Георгиев: От това знанието само печели ли?

Христо Буцев: Сериозен въпрос. Между другото, парадоксално, но може да се говори и за това, че съвременната култура прави опити да се лиши от фиксираността на знанието. Писмеността като че ли губи терен в сблъсъка с изобразението и звука. Новите технологии, когато използват писмеността, я използват за разговор, като че ли може да се говори за връщане към говоренето като опора за културата – благодарение на технологиите.

Никола Георгиев: През вековете и хилядолетията ред мислители са отказали да напишат и ред. Спомнете си определението на Ницше за Сократ, класическото определение: „Човекът, който не написа ред“. Сократ, който много говори и това говорене го довежда до чашата с отрова – но нито ред. По времето на Сократ става този бавен преход от устна култура, която продължава да съществува, към писмена. Нека не мислим, че писмената култура унищожавя устната, двете живеят успоредно. А отказът от езика примерно в музиката е повсеместен, той е деклариран. „De la musique avant toute chose“, Верлен. Музиката преди всичко, звученето, не езикът като език. И порицателно: „Et tout le reste est littérature“. Всичко, което е извън звука, всичко останало е литература. Както може би и днес, след появата и изграждането на буквената писменост, преживяваме пореден духовен и технически трус.

Друг голям трус е влизането в Гутенберговата галактика, както наричат въвеждането на книгопечатането. Странно или не, печатната книга е посрещната с голямо неодобрение – като начин за опростачване и отчуждаване на хората. Последните ръкописни книги в България излизат към края на XIX век. Защото друго е, когато изпод ръката на човека излиза текст, той минава през ръката му, през очите му, през чувствата му. И това книжно тяло, тъй да го наречем, поражда любов. В много църковни книги има написани проклетия: „Който обсеби тази книга, да ври в не знам колко казана“. Ние сега преживяваме нещо донякъде сходно с Гутенберговата революция. И отново трябва да се замислим какви отрицателни точки има във въвеждането на книгопечатането. Авторът се отчуждава от съчинението си, читателят се отчуждава от автора...

Копринка Червенкова: Но устната реч, устното общуване не е ли доста по-елитарно занимание, отколкото писменото?

Никола Георгиев: В един тип устна реч, когато е за затворен кръг мислители, по модела на Платоновите диалози, действително може да има нещо елитарно. Но когато излезе Перикъл или Мирабо пред тълпата и говори, ораторското слово е устно слово. Ораторското изкуство е едно от върховните доказателства за силата на устното слово и на него може да присъства всеки. Нека не правим качествени съпоставки. Например речите на Цицерон са записани. (Един от първите стенографи в европейската култура е роб на Цицерон, който се научил да пише съкратено. Цицерон импровизирал, робът записвал.) Сигурен съм, че устната дейност на Цицерон е била много по-силна във въздействието си от това, което е останало записано.

Копринка Червенкова: По тази логика Бойко Борисов може да се окаже много хитър, че само говори, а не пише. Никой всъщност не е проверил дали той може да пише.

Никола Георгиев: Да речем, че е като Сократ... ако искаме да обидим светлата памет на този древен атинянин.

Копринка Червенкова: Само Сократ не го бяхме нарекли досега...

Никола Георгиев: Няма и да го наречем. Кокетирането с плебса е един тип държавническо поведение, което в България има повече корени, отколкото държането, примерно, на Константин Стоилов – добър оратор, но винаги настрани, надалеч от тълпата. Но устността е нещо, което остава в силата си, колкото и да го подценяваме в нашите представи. Във Френската революция главните герои са ораторите. Троцки е водел тълпите. Хитлер е бил голям оратор – с много преувеличения, много изхвърляния, изсилвания, но е показал силата на устното слово. Ние живеем днес с чувството на превъзходство на писменото слово над устното, но устното има много и много сила – и като въздействие, и като разпространение. Вицовете нямат автори, вицовете след това се записват. Народни песни след това се записват. Присъствието на устното слово продължава по някакъв начин във времето. И днешната техническа промяна върви с много подобия с Гутенберговата.

Христо Буцев: Четох един израз в македонски интернет форум: „Луѓе македонци Кирил и Методиј (од татко антички македонец и мајка македонска словенка)“. Ние не приличаме ли малко на македонците в това отношение?

Никола Георгиев: Всички народи като македонския и българския си приличат поне по една черта. Ревност към собствените достойнства и заслуги, склонност към обсебване на чуждото. А бащата на Кирил и Методий се нарича Лъв – и когато бяхме деца, ученици, се шегувахме, че майка му е лъвица. Определения за народност, за произход през IX век са много смътни, много тъмни. Въпросният Лъв е бил висш служител във византийската администрация. А въпросът за народността на Кирил и Методий, за принадлежността им към тази или онази култура е един от многото болни въпроси, в които участваме, разбира се, и ние, и македонците, и гърците. Но нека не започваме с разприте между българи и македонци. Спорът българи ли са, македонци ли са е несериозен. Но за нас сериозен е въпросът за бъдещето на кирилицата в България. Ние имаме един съвсем съседски пример. Сърбия на свой ред е била опора на кирилицата. Но там започва бавно разпространение на латиницата, за да се стигне днес до положение в Сърбия да има дружества, общества за защита на кирилицата. Един член на такова общество, професор в Ниш, ми каза: „Ако искаме да издадем книга и потърсим спомоществование от Запад, и те приемат, условието им е да излезе на латиница“. Сега в Сърбия има две официални писмености – латиница и кирилица. И в България вече ще започне официално изучаване на латиница още от детска възраст.

Копринка Червенкова: Латиница под формата на чужд език или..?

Никола Георгиев: Латиница под формата на писменост. На дело латиницата се разпространява все повече. Пред нас стои заплахата да изживеем мъчението на сърбите. Понеже аз съм виждал сърбин като пише: почва на кирилица, пък сбърква, минава на латиница, пак сбърква, колебае се. Докато други карат само на латиница. Ние можем да се хвалим, че сме духовната родина на Кирил и Методий, че сме най-близко до тях, може да празнуваме деня им, но така, както са тръгнали работите, очаква ни мъчително раздвоение. Което вече е налице. Не е нужно да гадаем бъдещето – пред нас, около нас е настоящето.

Христо Буцев: Да, но за какво да браним тази кирилица?

Никола Георгиев: Има хора, които държат на разнообразието... Не толкова, защото е наша, българска и пр. За това претендират и руснаци, и сърби, и македонци. А защото вълната на уеднаквяване заплашва да обхване писменостите.

Христо Буцев: Преди няколко месеца избухна един спор – за пълния член. Вие как гледате на този спор?

Никола Георгиев: Малко отдалече ще почна. По стара традиция писменият език се брои за вторичен, надстроен върху устния. Това дори Сосюр в началото на XX век го приема. По-късно през XX век се явява малко чудатата идея, че писменият и устният език са два различни езика. С много доказателства какви са различията – в произношението, в стилистиката, в смисъла. Дръзко и неприемливо е твърдението, че има два български езика, един писмен и един устен. Но неприемливо е и твърдението, че писменият език е обикновена надстройка над устния. Двата езика, ако ги определим като езици, са много свързани и много различни един спрямо друг. И едно от различията е, че писменият език се стреми към по-строга нормативност. И като стил, и като произношение, и като норма. Нормата изисква да се пише „няма“, в устния език можеш да кажеш „нема“. Правилата на писмения език могат да бъдат много далече от реалната, говорената реч, дори да нямат нищо общо с нея. И това се случва във всички езици. Но много е силно желанието за обособяване на двата стила – аз ги наричам стилове – писмен и устен. Търси се границата между простотията и просветеността. Просветеният човек пише с пълен член там, където правилото го изисква. Този просветен човек не говори с пълен член, но пише с пълен член. Една от консервативните тенденции в живота на езика е утвърждаване, приемане и налагане на правила. Има т.нар. правоговор, има и т.нар. правопис. За разлика от някогашния сръбски просветител Вук Караджич, аз съм за осъзнато разграничаване между устна и писмена реч.

5 май 2010 г.

3.3.5. Діскусія

http://offnews.bg/news/България_1/Какво-иска-протестът-Діскусія-на-OFFNews_162952.html

Какво іска протестът? Діскусія на OFFNews

Кои са автентичните лідери е впросът на деня, в който по едно і също време в Софія і Слівен се събірат різличні лідери на протестите.

OFFNews ізлѣчи на живо срещата в Софія от 11 часа і ще іма свой репортер в Слівен.

Іма лі лица, на които всічки протестіращі вярват?

Кои са самозванці і генерали без армія?

Іма лі внедрені „революціонери“, които да яхнат протеста ілі да обслужат нечіі інтереси?

След жалкія опіт на вече бівшія преміер да сі назначі свой човек за лідер на протеста і след още по-наглия опіт на ТІМ да оглаві протеста вѣв Варна, тези впросі стават още по-острі.

Най-важніят впрос обаче е: Какві са ісканіята на протеста?

Знаем срещу какво протестірат хората і какво іскают да се промені.

Впросът е какві механізмі да се ізрадят, за да не се повтарят сегашніте безобразія і при следващата власт.

Хората, които дадат най-добріят отговор на този впрос, ще са істинскіте лідери на протеста.

От това кой ще формуліра най-добре ісканіята на протеста і начиніте за тяхното осѣществяване, ще пролічі кои са автентичніте лідери і кои са самозванціте.

Като медія OFFNews няма как да се ангажіра с подобні оцєнки. Но іменно зашто сме медіята, която пѣрва і в най-голяма степен отразява протестіте, се чувстваме длѣжні да дадем платформа, на която протестіращіте да формулірат ісканіята сі і начиніте за техното осѣществяване.

Затова OFFNews започва діскусію „Какві са ісканіята на протеста“. В нея ще потѣрсім за мненіе тези, които са ні ізвестні като лідери на протестіте, но діскусіята е отворена і за всічки, които імают своя візію за гражданикото общество і участіето му в процеса на вземане на рєшєнія.

Вашіте мненія можете да ізпращате на редакціонната ні поща offnews@off-news.bg, на Фейсбук страницата ні, а най-лєснійт начин е да натіснете бутона с мегафона до главата на сайта.

Ще сме Ві благодарні, ако заедно с мненіето сі ні ізпратіте Ваша снімка і телефон за връзка.

3.3.6. Интервю

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=3122434>

Владимир Зарев: Идва поколение, което ще промени България

С писателя ВЛАДИМИР ЗАРЕВ разговаря ВАЛЕНТИНА ПЕТКОВА

– Г-н Зарев, във филма „Дървото на живота“, изграден по мотиви от романа ви „Битието“, претворявате исторически събития и герои от началото на миналия век. Каква карма носим съвременните българи? С какво сме обременени и с какво облагодетелствани от предците си?

– Доста тежка кармата на българите. Зажалост голяма част от характеристиките, които определят националния ни характер, идват от турското робство, когато се извършват две огромни, драматични поражения. Първото е, че се нарушава националният ни генетичен фонд. Известна е поговорката „Преклонена глава сабя не я сече“. Възпроизвеждали са се най-вече примирените, подчинените, уплашените и пречупени българи. По-смелите, по-интелигентните и одързостени наши сънародници, които са искали да осъществят някакъв национален идеал, физически са били унищожавани и не са оставили своето продължение. Второто, което силно влияе и до днес в националната ни съдба, е недоверието, бих казал ненавистта дори, на българина към институциите. Институционализмът у нас е на много ниско ниво.

– Защо?

– Ако обърнем поглед назад, ще проумеем, че българинът не се е разпознавал в управниците си, защото султанът не е бил неговият княз, нито кадията – неговият съдия. Мохамеданството не е неговата вяра, полумесецът не е неговият символ и аллах не е неговият бог. Чужди, натрапени, омразни са по това време наместниците на държавната власт. Самата държава е враг в продължение на векове, през които се трупа и съпротивата, неуважението към нейните институции... А и до днес виждаме например с какъв невероятен авторитет се ползват институциите в Англия, от какво значение са натрупванията на традиции, памет и законност в общото им национално живеене.

– А силно изразеният ни индивидуализъм откъде идва?

– Пак оттам, от дъното на несвободата. Индивидуализмът ни е силен, отстояван, защото винаги сме се спасявали поединично. Зад високите зидове, в семейството, в Балкана. Най-често се чувстваме сами в общността. Българинът сам по себе си е интелигентен, умен, притежава невероятни качества, но трудно вирее и работи в екип, правилата все нещо го дразнят и му пречат. Оттук произтича моят гняв към днешната политическа класа, която не само че позволи разграбване на националното богатство, но и съучаства в него с алчна безмилостност. Не само че

прогони близо два милиона българи извън страната, но и не прояви и воля за създаването на голяма и общозначима кауза, която да обедини националната енергия. Политическата класа наложи фасадната демокрация, която в същността си е анархия, тенденциозно поддържана анархия дори, убеден съм. Така бе попиляна колосалната възможност да се окуражи градивната същност на нацията, на предприемчивия дух, да се осмисли свободата като равновесие между частния и обществения интерес.

– Днес възможно ли е да се роди национална идея, която да обедини и събуди енергията на народа ни?

– Аз съм сред тези, които поддържат протестиращите, защото очевидно това е пътят за създаване на гражданско общество. Хората вече осъзнават силата си и показват категорично на егоистичните политици, че обществените промени и решения напред ще зависят и от тях, избирателите. Че могат да бъдат несъгласни, да изискват, и в крайна сметка да наложат собствената си воля. Това е прекрасно. Но само ако тези протести са насочени срещу цялата политическа класа, срещу всяко погрешно, лобистко, цинично и късогледо действие. Ако са против определена партия или партии, те по-скоро разединяват народа. Гражданското общество трябва да се състои от хора, които имат различни политически позиции. Тогава то ще е изключително силно и ще може да държи изкъсо политиците.

– Кажете, че за да успеят, протестите трябва да са надпартийни? Засега обаче това не се очертава.

– Само тогава може да бъде увлечено цялото общество. Иначе едната половина застава организирана срещу другата. Протест и контрапротест, предизвикване на взаимна омраза. Разделяш, за да владееш. Така като че ли стана и при студентите. По тази причина не се откриха истински лидери, не се формулираха конкретни искания. Например да се разсекретят и осветлят големите сделки, направени през последните 20 години, за да се види цялата цинична отвратителност на политическата класа и прилежащите задкулисия. Защото това е в името на частните, а не на националните интереси.

– Неспособността им да излъчат лидери и послания не се ли дължи и на това, че най-интелигентните и решителните напуснаха България?

– Това е една от възможните причини. Мнозина от най-интелигентните и способните и тези, които са най-склонни да рискуват, напуснаха България. Но не е почтено да се правят подобни обобщения наедно, така обиждаме останалите или завърналите се тук, работещи и активни наши сънародници. В обществото се случват и окуражаващи събития, има тенденции, които ме обнадеждават. Тези дни имах среща с млад, умен и много образован човек, името му е Николай

Драгов, от когото разбрах, че идва едно поколение, което остава в България и иска да промени нещата отвътре. Изграждат се широките основи на модерна IT индустрия. От този младеж научих, че в момента работи голяма българска софтуерна компания, конкурентоспособна на световни фирми. Той и негови колеги се събират в общество на реализирани хора с визия за бъдещето и споделени ценности, с идеи за изграждане на работещи социални модели. Бих нарекъл общността им и духовна. Те искат да останат в България и да променят България. А това, повярвайте, е много лесно, защото имаме изключителна земя, невероятно красива природа и бързо можем да се справим, ако от обществения организъм се изрежат „същинските тумори“.

– Преживяхме толкова разочарования, че трудно можем да повярваме, че бързо и лесно можем да се оправим.

– Ако политическата класа, самоопределяща се често като елит, не осъзнае собствената си отговорност към националното ни битие, аз съм сигурен, че ще последват събития, за които не ми се и мисли. Границата на българската търпимост е почти достигната. Голяма част от хората дори не живеят, а съществуват на ръба. 20 и няколко години в историческото битие са миг, но са една трета от човешката участ.

– Споделяте ли песимистичните прогнози, че се топим безвъзвратно. Демографският проблем наистина е сериозен, но наистина ли може да се стигне до изчезване на българската нация?

– Българският народ е преодолел много и страшни прекеждия. Преминал е през византийско робство и опасността да бъде асимилиран. Не е станало. След това турското робство обезкръвява народа, но и създава редица от качества му за оцеляване. За жалост цялото българско битие е история най-вече на оцеляването. Несъмнено помним и няколко звездни мига – Освобождението, Съединението, Българо-сръбската война, Балканската война. За съжаление и българската буржоазия, и социализмът не позволяват да се разгърнат нито градивните сили, нито предприемчивостта. Дано да оцелеем, но този път ще е по-трудно и по други причини.

– Кои са тези причини?

– Голяма е опасността, която носи глобализмът. Това са идеи на много богати хора, управляващи властващите механизми, по които се движи светът и основният им стремеж е насочен към глобалния човек. Той, уви, трябва да е под средноинтелигентен, да е примерен работник, да умее само едно нещо и да притежава най-важното, обгрижвано качество – да консумира, да консумира и да консумира. Ако има една кола, иска втора. Ако притежава едно жилище, копнее за второ и т.н. Този стремеж на човека да се разширява не духовно,

а в материалния свят, се използва рационално. Това прави хората привидно щастливи в своята елементарност. А в материалното няма национални идеи. То не носи национален дух. Освен тоталната бедност на българина и смущаващата несправедливост, обърнете внимание и какъв генетичен материал остана, и кой се възпроизвежда. Промени се човешкият пейзаж по улиците. Интелигентните хора, които навремето срещаме по улиците, сега почти изчезнаха. За жалост България все повече се превръща в територия.

– Какво непременно трябва да се направи, за да не се превърне в територия?

– Първо, да се прекъсне връзката между мафията и държавността. Второ, да се възвърне справедливостта. Изключително важно е, защото освен че хората обедняха много, в България витае усещането за тотална несправедливост. Не става въпрос дори за съотношение между бедни и богати, където ножицата е докрай отворена. Има незаслужено богати хора, които продължават да трупат пари по нечестен начин. Има незаслужено бедни хора с качества, които са маргинализирани и натикани в бита, в първосигналното. Да се възстанови справедливостта означава хората да могат да живеят нормално от почтения си труд, така ще се върне и усещането за просперитет, ще се създаде чувство за бъдещност. Голяма част от напусналите ще се върнат. Повярвайте, където и да отиде, българинът си остава чужденец. Винаги има носталгия по езика, по страната, по светлината, по усмивките на хората. Защото хората се различават и по това за какво се смеят.

– Вие имате теория, че добрата литература преди 1989 г. е играла ролята на опозиционна партия. Как?

– Хората се събираха около добрата книга. Тя беше форма на единение и по този начин на протест. Да четеш американска литература или добри български писатели беше форма на отрицание на скудоумието на времето. Четенето е може би най-висшето удоволствие. Когато човек прочете книга, той я дописва, става неин съавтор. В някакъв смисъл той досътворява нейния свят и се съизмерва с бога, тъй като прочетената книга става и негово творение.

– Като писател сте прониквали в душевността на всякакви хора. Кои качества могат да ни помогнат сами да се измъкнем от блатото?

– Българинът притежава вродено чувство за справедливост. Съгласен е дори животът му да е труден, но да бъде справедлив. Българинът е невероятно находчив, жилав, устойчив и изключително приспособим в добрия смисъл. Световен шампион е по оцеляване, с все още съхранени чувство за хумор и култ към образованието. Нима е малко?

Роден е през 1947 г. в София.

Завършил е българска филология в СУ „Св. Кл. Охридски“.

Работи в сп. „Съвременник“ от 1973 г. като редактор, зав. отдел, зам. главен и главен редактор.

Автор на 16 книги, 10 от които романи.

По романа му „Битието“ е заснет сериалът „Дървото на живота“.

3.3.7. Писмо

<http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=1828314>

Отворено писмо до президента

ДО

Г-Н РОСЕН ПЛЕВНЕЛИЕВ

ПРЕЗИДЕНТ НА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕЗИДЕНТ,

В навечерието на съставянето на служебно правителство на страната отново се обръщаме към Вас като олицетворение на стабилна власт и гарант за намиране на изход от кризата с прагматични решения.

Пишем Ви за втори път, тъй като молбата ни от миналата седмица за спешна лична среща с нас, представители на ключови за зимния туризъм и спорт планински общини, остана глас в пустиня.

Приветстваме намерението Ви да търсите работеща формула за състава и работата на бъдещите обществени съвети към служебния премиер и към ресорните министри. Убедени сме, че това е пътят за гражданско представителство и чуваемост на гласа на хората. Ето защо съставът на съветите трябва да е попълнен от лица, гарантиращи равнопоставено представителство на гледните точки, особено в случай на обществено поляризиране по даден казус. Екземплярен пример на подобно разделение е развитието на инфраструктурата в планинските общини в сферата на зимния туризъм и спорта. С възмущение десетките хиляди жители на нашите общини възприеха поканата Ви единствено до незаконната (нерегистрирана в съда) Коалиция „За да остане природа в България“, известна с екстремистките си позиции и настояваща за спиране на всяко развитие в планинските региони. Припомняме, че на единственото досега заседание на Обществения съвет протестиращите граждани напуснаха масата за преговори, нежелайки да седят до лица на статуквото, срещу които се изправя народният гняв. Едно от тези лица беше и г-н Тома Белев.

Заявеният от Вас приоритет на икономическото развитие в дейността на следващия служебен кабинет много ясно кореспондира с нашите дългогодишни усилията и очакванията на нашите съграждани за мерки, които да повишат

жизнения стандарт, да спрат безработицата и обезлюдяването. Представителите на екстремисткото крило на природозащитниците, начело с Коалиция „За да остане природа в България“ от десетилетие продължават да играят ролята на зелен монопол, на щатни рекетъори на държавата, бизнеса и населението чрез необосновано обжалване на инвестиционни проекти, важни за регионите и гарантиращи работни места. Българите няма да излязат по-бързо от кризата, ако ги натикаме в екологичен резерват, напротив, ще задълбочим кризата и ще настроим народа против собствената си природа, която сега той обича, но и иска да ползва. Заради активната политика на крайните зелени за отричане на всичко и всички нашето население става все по-бедно. Инвеститорите се оплакват от рекета на зелените посредници, имащи пълна власт в МОСВ и членуващи в 74 обществени съвета към различните. Досега те са водили (без успех) стотици дела за спиране на инвестиционни процедури с ялната цел да ги забавят и обезсмислят. До днес загубите заради спрени или забавени от тях проекти са около 2 милиарда евро.

Докато народът на България гладува зелените екстремисти (по техни данни) са усвоили над 30 милиона евро от проекти за защита на храсти и птички. В дни на протести срещу статуквото, когато хора горят като факли и майките нямат храна за децата си, поставянето на интересите на зелените милионери пред нуждите на обикновените хора е престъпен цинизъм!

Като се осланяме на гаранциите Ви за обективност и прозрачност в държавното управление, настояваме пред Вас в бъдещите експертни съвети към служебния премиер и ресорните министри по въпросите на развитието на инфраструктурата в общините, развиващи зимен туризъм и спорт, да се включат както представители на нашата администрация, така и експерти на екологични организации, които търсят балансирани решения в интерес на държавата и местното население и не спират безусловно всяко полезно инвестиционно намерение.

Очакваме Вашите действия, господин президент!

Подписали:

Георги Икономов, кмет на община Банско

Красимир Герчев, кмет на община Разлог

Методи Чимев, кмет на община Дупница

Тодор Бозуков, кмет на община Чепеларе

Сашо Иванов, кмет на община Сапарева баня

Владимир Георгиев, кмет на община Самоков

Радостин Радев, кмет на община Костенец

Димитранка Каменова, кмет на община Берковица

3.3.8. Разследващ анализ

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2008/01/11/446989_120_miliona_ot_batko/

120 милиона от батко

Шефът на пътния фонд възлага на брат си да ремонтира и чисти снега

Иван Михалев

Тези, които след миналата снежна седмица са се усъмнили, че в чистенето на пътищата из страната има „нещо гнило“, са били прави. Фирмите, които строят, ремонтират и поддържат шосета, се наемат от фонд „Републиканска пътна инфраструктура“, а както се оказа, неговият шеф Веселин Георгиев има интерес в същия бизнес. По-точно фирмата, която управлява единият му брат, е получила от фонда поръчки за 120 млн. лева, включително за чистене на сняг. Фирмата, водена от другия му брат, пък продава материали за строеж на пътища.

При това положение за 2500-те (!) служители във фонда надали е възможно честно да защитават обществения интерес, като контролират изкъсо дружествата изпълнители. А когато компромисите са възможни за този, който „командва парада“, те са норма в целия отрасъл. Впрочем пътната инфраструктура се очаква да погълне най-много средства от бюджета и европейските фондове през следващите години. Веселин Георгиев е човекът, който трябва да ръководи процеса.

Челен конфликт на интереси

„Биндер“ АД е регистрирана в Сливен. Един от управляващите ѝ допреди две години е бил самият Веселин Георгиев. След като е поел държавния пост, позицията му заема неговият по-малък брат Емил Георгиев. В последните години бизнесът на фирмата се развива стремително нагоре. Справка в регистъра на обществените поръчки показва, че „Биндер“ АД е между често предпочитаните изпълнители на проекти за строителство и рехабилитация на пътища. Най-големите проекти с нейно участие са ремонтите на Твърдишкия проход, пътя Омуртаг – Котел, участъци от пътя Сливен – Хасково, както и рехабилитацията на пътя Гурково – Нова Загора.

Същата фирма (заедно с „Пътни строежи“ – Велико Търново) е изпълнител и на ремонта на Прохода на републиката Хаинбоаз. Поръчката е за ремонт на близо 23 километра от пътя Велико Търново – Гурково, а стойността ѝ е за 19.3 млн. евро, или близо по 850 хил. евро на километър. Това е най-високата договорена цена на километър път у нас от проведените търгове по програмата „Транзитни пътища

IV“, която се кредитира от Европейската инвестиционна банка. Високата цена беше обяснена със сложното трасе – минава се през планински терен и тунели. За сравнение – средната цена за всички търгове по програмата е три пъти по-ниска.

Справка в регистъра на обществените поръчки показва, че „Биндер“ е получател и на голям брой от т.нар. малки обществени поръчки за ремонти на второкласни и третокласни пътища, чийто възложител отново е била агенция „Пътища“ и наследникът ѝ фонд „Републиканска пътна инфраструктура“ (виж таблицата).

Единият възлага, другият строи, третият продава материали. Самият Веселин Георгиев не вижда нищо нередно. Шефът на пътния фонд заяви, че няма конфликт на интереси, и добави, че договорите не се подписват от него, а от началниците на областните пътни управления. „Не мога да знам в 27 области какво правят нашите директори“, заключи шефът на пътната агенция.

Според Георгиев семейството няма собственост в „Биндер“ АД, а по-малкият брат Емил само управлява дружеството. Което впрочем е достатъчен конфликт на интереси според Етичния кодекс на лицата, заемащи висши длъжности в изпълнителната власт.

Друг е въпросът, че според публичните документи Веселин Георгиев има и миниатюрен дял (под 1%) в една от компаниите – акционери в „Биндер“. Неговият адвокат твърди пред „Капитал“, че когато е заел поста, шефът на пътния фонд е прехвърлил участието си, без да уточни на кого. Това засега не е отразено в официалните регистри (БУЛСТАТ на Националния осигурителен институт).

Нещо повече, според регистрите Веселин Георгиев и сега е мажоритарен собственик (през фирмата „Балмат“) в добивното дружество „Инмат“, което се управлява от другия му брат – Бойко Георгиев. „Инмат“ и още няколко свързани фирми се занимават с добив на инертни материали, използвани в строителството на пътища.

Може би е важно да се отбележи, че споменатите досега фирми са част от консорциума „Тера груп“, който нашумя покрай активния бизнес, който развива в Казахстан. В структурата на консорциума влизат над 40 фирми с различен предмет на дейност – от отглеждане на свине до медии (негова собственост е кабелната телевизия „ЕВФ икономика“). „Тера груп“ и нейните дъщерни дружества са сред най-големите производители на инертни материали, използвани при строителството на пътища в България. Една част от кариерите за добив на трошен камък и пясък се държат от самата „Биндер“. Тя разполага и с няколко асфалтови центъра. Друга част се управляват от „Инмат“. Кариерите, стопанисвани от дружеството, са разпръснати в пет области – Сливен, Хасково, Ямбол, Стара Загора и Бургас.

Представител на пътностроителна фирма твърди пред „Капитал“, че много фирми от отрасъла са принудени да купуват материали от дружествата на братя Георгиеви, за да си гарантират поръчки за ремонти от пътния фонд. Той обаче пожела да остане анонимен. До редакционното приключване на броя не успяхме да потвърдим тази информация, която Веселин Георгиев определи като смешна и клеветническа.

И малко чистене на сняг

Семейния кръг функционира и в областта на зимната поддръжка, където фирмата „Биндер“ също е активен участник. Тя има договори за чистенето на пътища в две области – Сливен и Стара Загора.

В тази връзка шефът на фонда възложител се оказва в любопитна ситуация през седмицата. След гафа с почистването на участъци от магистрала „Тракия“ директорът на пътното управление в Стара Загора Динко Георгиев обяви, че четирите фирми, които подържат Старозагорска област (включително тази, свързана с шефа му Веселин Георгиев), ще бъдат глобени заради затворените пътища. Санкциите щели да бъдат между 30 и 100 процента от стойността на договорите, а при повторно неизпълнение поръчките ще бъдат прекратени.

Тази информация съвпадна със разпространеното съобщение, че самият Динко Георгиев е бил наказан от шефа на фонд „Републиканска пътна инфраструктура“ с последно предупреждение за уволнение. Как да се тълкува фактът, че Веселин Георгиев наказва подчинен, който заплашва със санкции фирмата, управлявана от неговия брат?

Морал и право

Пак според Етичния кодекс на високите държавни лица шефът на фонд „Републиканска пътна инфраструктура“ е в конфликт на интереси, който е длъжен да декларира пред своите началници. В случая това са финансовият министър (като председател на управителния съвет на фонда), строителният и транспортните министри и премиерът. В строителните среди се смята, че към момента на появата си във властта Георгиев е бил приближен до министъра на регионалното развитие Асен Гагаузов, който е бивш кмет на Сливен – градът на „Биндер“. При преструктурирането на бившата агенция „Пътища“ (и преименуването ѝ в „Републиканска пътна инфраструктура“) по-висш началник на Георгиев се оказва финансовият министър.

На въпрос на „Капитал“ от финансовото министерство казаха, че при тях не е подадена декларация за конфликт на интереси. До редакционното приключване на броя не получихме отговор от останалите институции, но съдейки по

изявленията на самия Георгиев, такъв документ надали съществува. В интервю за вестника той каза, че е направил всичко необходимо по закон и не се притеснява от никакви проверки срещу него.

Етичният кодекс не е закон, но е морално обвързващ. Той беше приет от кабинета като част от антикорупционните мерки наложени от еврокомисията. В него се казва, че на служителите, които го нарушават, може да бъде поискана оставка. Чакаме министрите и премиерът да преценят и да уведомят публиката.

3.3.9. Коментар

Текст 1

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=3025677>

България, това крехко охлювче

Веселин Стойнев

И с наблюдение от Брюксел сме зле, но без него ще сме още по-зле. Поредният евродоклад за реформите в съдебната система и вътрешните работи отчита „крехък и недостатъчен“ напредък. Но и него нямаше да го има, без еврокомисията да ни диша във врата и затова ще продължава да го прави.

БСП и ДПС са доволни, че критиките не навлизат в нови сфери, а похвалите са за стореното в техния мандат. Но все пак ще приготвят поредния план за действие. ГЕРБ съзира в доклада умора и отчаяние. Но е горда, че Брюксел им е признавал политическа воля за промени, а сега се е посвенил да я открие у наследниците им.

Всичко е до болка познато, затова всички са спокойни. България, това неуверено охлювче, едва-едва пълзи към своята Европа.

Текст 2

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=3133427>

Екшън трябва, не екшън план

Цветелина Йорданова

Правителството е преосмислило решението си да отговори на критиките от Брюксел в мониторинговия доклад за правосъдието с екшън план. Ще го замени с пътна карта.

Окей, сигурно така е по-правилно. Проблемът е, че отдавна съдебната система у нас няма нужда от програми, стратегии, планове, пътни, географски карти или ветропоказатели. Ако управляващите наистина искат да направят нещо, то

по-добре да зарежат екшън плановете си и да преминат директно към екшън (от англ. – действие) в правосъдието.

Защото Брюксел ясно каза, че България е добра в приемането на закони, писането на стратегии и изграждането на структури, т. е. във всичко, което може добре да замаскира липсата на реални реформи.

Така че по-добре да забравим пътните карти, за да не ни отговори Брюксел следващия път с пътеводител на галактическия неудачник.

3.3.10. Есе

Текст 1

<http://www.slovo.bg/showwork.php3?AuID=23&WorkID=570&Level=2>

Власт и психология

Георги Данаилов

Преди години предложих за първоаприлския брой на един вестник да публикуваме прочута математическа задача и да обявим награди за решаването ѝ – лека кола „Волга“ и околосветско пътешествие. В редакцията се стъписаха, но аз внесох успокоение. Зад задачата се криеше теоремата на Ферма, тя всъщност бе просто нейна вариация, а знаменитата теорема, вече три века, никой от математическите гении не е успял да докаже. Така че вероятността да се намери такъв у нас беше нищожна, а ако пък случайно, дай Боже, се появи подобен човек, България ще е дала на света едно чудо и въпросът с неговото възнаграждение все някакси щеше да се реши. Речено-сторено! Публикувахме условието и зачакахме срока. Само че криво си бях направил сметката. В редакцията се получи над сто решения, при това нотариално заверени с дата, час, подпис и печат. Принудих се да се обърна към учени математици, които да станат арбитри. С други думи взехме си белята. Тогава професор Евгени Божоров ми каза бащински: „Абе, момче, ти защо не питаш преди да обявяваш такива задачи. Не знаеш ли, че във всяка лудница има една стая пълна с ферматаджии. Живеят си хората там и непрекъснато доказват теоремата!“ Това наистина не знаех, но много скоро научих, че участниците в конкурса искат да ни дават под съд. Те всичко били доказали и решили, а ние не сме си държали на думата. Както и да е, размина ни се! Но оттогава знаем, че за всяко по начало неизпълнимо начинание винаги могат да се намерят хора. Така, ако си спомняте, беше и със социализма! И днес, когато чувам с ушите си и виждам с очите си, колко много и какви граждани предлагат услугите си да поемат съдбините на отечеството в свои ръце, неволно си спомням за онази стая в лудницата.

В стремежа към власт няма нищо патологично. Той е естествен. Природата го е заложила у човека, както и във всички висши животни, живеещи на групи. Така че властта, порядъка, йерархията не са от Бога, но са нужни за оцеляването и еволюцията. Антрополозите имат едно просто и малко обидно обяснение за властолюбието. То всъщност е следствие от естествената, макар и неосъзната, грижа, колкото се може повече от собствените гени да преминат в поколенията и да пребъдат. При животните този проблем се решава сравнително лесно. При хората обаче нещата стават по-драматични. Времената, когато водачът е трябвало да бъде най-силният, най-представителният, най-храбрият се губят в предисторията. За ръката на царската дъщеря вече не се организират турнири, не сабята на слънчевия принц решава всичко. Разумът коварно измества силата, хитростта – смелостта. Появява се Одисей, а Херкулес чисти оборите! Така че напразни изглеждат изтощителните и трогателни усилия на владетеля на някогашно Мароко Исмаил. Неговите хиляда петдесет и шест деца от многобройните му съпруги и наложници няма да му осигурят „генетично предимство“ в поколенията. Хората започнаха да се размножават неприлично бързо, племената да се обединяват, отношенията да се усложняват. Въпреки правото си да „оневестява невестите“ феодалният господар просто не смогва да бъде навсякъде през първата брачна нощ.

Най-подир вождовете разбирали „че не могат повече да контролират бъдещето, като го населяват със собствените си поколения и че вместо това трябва да се погрижат да осигурят възможността на собствените поколения да контролират бъдещето чрез притежаване на властта и богатствата“. Така се появило това, което дълго време се наричаше аристокрация. Докато най-сетне дошъл редът на демокрацията с нейните равни права за заемане място в йерархията. И при нея всички могат да се състезават за властта, но може би за жалост, победителят не се определя от способността му да извие врата на съперниците си. Тогава нещата биха били поне по-ясни и шансовете на отделните кандидати – видими с просто око. За още по-голямо съжаление отпаднала е практиката кандидатите за властта да отговарят на гатанките на Жрицата и да бъдат преценявани по силата на техния ум. Демокрацията има това неудобство, че избира своите водачи главно по един малко ирационален критерий – харесването. Харесването въобще! Обаянието, излъчването или така наречената „каризма“. Това понятие в своето религиозно съдържание означава осененост от Светия дух, но често пъти се смесва с осененост от разни други духове. Та точно в каризмата се крие разковничето и опасността, защото твърде често, ако не отчайващо често, в историята на човечеството властта е попадала в ръцете на психопати („От времето на Юлий Цезар до наши дни Светът се управлява от кретени“ – Алберт Сент Джорджи, носител на Нобелова награда).

Най-напред психопатът е личност, която лесно поема всякакви отговорности и с удоволствие тази да управлява милиони. Той е лишен от собствен цензор, от каквато и да е самокритичност. Той не се колебае нито миг. Той пожелава властта и обикновено дълбоко е уверен, че притежава всички необходими достойнства, възможности, дори пари. Той вдъхновено и трескаво лъже, но не изпитва никаква гузност, защото си вярва. И все пак важното е не защо психопатът иска власт, а защо толкова често я придобива. Един от възможните отговори, според мене е, че във времена на упадък и страдание, на безверие и отчаяние хората престават да разчитат на логиката, която не вижда в утрешния ден надежда, и започват да очакват чудото, което ще ги спаси. Великото чудо. Месията!

Ами да се огледаме наоколо, кога в България е имало толкова много професионални чудотворци и толкова много любители. Време е наистина да се появи Месията. Ние го очакваме, назоваваме, преназоваваме, ние няма да престанем да го очакваме, дори когато знаем, че в действителност той никога не идва. И сега, забележете, чудото, понеже е чудо, не може да се въплъти в някой нормален, средностатистически средножив човек. Чудото търси Жана Д'Арк, момиче, което чува гласове, на чудото му е необходим Бонапарт, пълководец, който тръгва по мостчето и десетки куршуми плющят наоколо му, пронизват го, но той си крачи невредим, на чудото му трябва Распутин, мъжик, който тръшка графините по гръб, нагълтва се с цианкалий и след това си пие водката. Така че, кой друг, освен нашият приятел психопатът, може да бъде възприет като месия, като богоизбрания вожд. Винаги изтръпвам, когато някой започне да предлага да спасява отечеството, света и човечеството. Психопатът съвсем не е глупав, той вижда заплахата и я посочва: „Евреите!“ И немският бюргер си казва:

„Вярно бе, ще ги унищожим!“, „Негрите!“ и подире му тръгват качулати шествия, а по хълмовете пламтят огнени кръстове. „Турците“ и ето раздразнена е паметта ни и ксенофобията ни.

Алберт Швайцер наричаше национализма налудничавост. Лошото е, уви, че тази налудничавост е прилепчива. Срещу нея обикновеният разум е безсилен, а психопатът-властолюбец разбира това и изобщо не се грижи аргументите му да са логични. Той въздейства на тълпата, а тя не се нуждае и не се влияе от логиката. Нейните връзки с психопата на трибуната не са вербални. Една протегнатата ръка с изпънати пръсти и всички цвилят „Хайл! Хайл!“. Той изревава: „Другари, да бием...“. Няма никакво значение кого. Важното е да бием. Един мозък размишлява, два струват повече от един, но хиляди мозъци на едно място не мислят, те само въздействат върху жлезите с вътрешна секреция. Тълпата също обезумява, тогава връзката между нея и психопата вожд става пълна. Иначе никой нормален човек не може да си обясни, как е възможно истеричните крясъци на Хитлер,

предразнял, запенен, видиотен, да вліяят тїй възпламеняващо на стотици хиляди немци. Освен това психопатїт много често заблуждава със спокойното си, разумно, на вид напълно нормално поведение. Има един красноречив случай, който се приписва на Виктор Юго. Великият писател посетил веднїж една лудница и в градината го спрял кротїк, възпитан, свит човек, който със сїлзи на очи започнал да се моли на Юго да се застїпи за него, защото той е дїржан в лудницата насила, по явно недоразумение, това съсипва живота му и така нататїк, и така нататїк. Речта на лудия била толкова убедителна, аргументите му логични, поведението му съвсем естествено, та Юго наистина приел, че се сбїлсква с една човешка трагедия и решил да се застїпи за нещастния човек. Отишїл той при главния лекар, обяснил каква е работата, за кого става дума, а лекарят само казал: Господин Юго, няма да ви убеждавам, моля ви само едно, излезте отново на двора, намерете вашия приятел, разходете се с него и го помолете да поседнете на някоя скамейка.“ Юго бил озадачен, но послушал доктора. Излязїл в градината, срещнал своя познат, започнали отново да се разхождат, пак поели най-човешки разговор, докато по едно време Юго рекїл: „Знаете ли, аз се уморих, искате ли да седнем на тази пейка, малко да отдїхнем!“ Човекїт го изгледал недоверчиво и сетне тїжно казал: „Значи и на вас казаха, че задникїт ми е от стїкло!“ Иначе си бил съвсем здрав, само дето задникїт му бил стїклен и никога не сядал на пейки, за да не се счупи.

Драмата на властолюбца, все едно нормален или психопат, е, че желанието му за власт се увеличава с придобиването ѝ. Да не получиш властта, това се преживява, но да ти я отнемат, това е велика беда... Сякаш едва наместил се на трона и в човека се отключва таен механизїм, той започва да действа, може би се отделят някакви хормони (властостерон!?) жаждата от ден на ден става по-неутолима, тя започва да измїчва властника, замїглява разума му и разяжда съвестта му. И ето го готов на коварство и престїпления, за да запази властта си.

Демокрацията е разбрала и предвидила това, затова са определени ограничителните мандати. И все пак и Де Гол, и Митеран, и Джордж Вашингтон, и Джеферсїн, и Айзенхауер, и Никсїн, и Рейгїн, не са се задоволили само с един мандат, да не говорим за Рузвелт, който пожела четири!

Можем ли да се предпазим от болезнените властолюбци? Трудно. Дори психиатрите могат да бїдат заблудени. Въпреки че аз не виждам нищо обидно в необходимостта хора, които настояват да управляват цял един народ, да бїдат щателно прегледани. По-важно е, все пак, да не се обиди Народїт. Освен това има няколко прости показатели, които макар и несвършени са от полза: така например човекїт, който иска да управлява хората, трябва да е доказал, че е способен да се грижи за тях. Трябва да има семейство, близки, деца, с които

е живял в обич и разбирателство. Адолф Хитлер винаги ще напомня на какво са способни старите ергени, обладани от нечестиви сили.

И още нещо, ако не можем да различим добрия управник по обичта му към ближните, можем да различим лошия по омразата му. Тя поне личи и в очите, и в словата.

Много хора искат да управляват и спасяват България. Да бъдем нащрек!

1992

Текст 2

<http://www.slovo.bg/showwork.php3?AuID=23&WorkID=475&Level=2>

Вандализмът

Георги Данаилов

Автобусът с все още приличен външен вид спира, качвам се. Назад има свободни места, стигам до последната седалка и виждам, че по стар обичай тапицерията е раздрана с нож, дунапренът изръфан сякаш със зъби. По облегалката на креслото пред мен се разчита призив „Смърт на нацистите!“, при това на английски, на български не звучи достатъчно заканително. Някой му е отговорил с разкривени букви: „Педераст!“ Този път на родния ни език.

Слизам на желаната спирка. Аз съм боязлив човек, но макар че е привечер, прекосявам парка. Всички осветителни тела са потрошени. Каменните съдове за отпадъци преобърнати, облегалките на пейките изпочупени, самотно стърчат пиедестали без бюстове, тревата не е окосена и цветчетата на хилави розови храсти отчаяно поглеждат обрасли и задушени.

Влизам във входа на блока си, на парапета на стълбите е провиснала скъсана пластмасова торбичка, под нея са разпръснати черупки от яйца, люспи от домати, мазни хартии, празни кофички от кисело мляко. Не е необходимо разследване, за да стане ясно, че някой обитател от горните етажи е изхвърлил боклука си по този пестящ енергия начин.

Асансьорът е изографисан със съвременни ритуални символи и възмутени въпроси от вида „Защо драскаш, бе говедо?“ Повечето надписи пак показват познания по английския език, а преобладаващото пожелание естествено е: „Fuck you!“. Хубаво е, че в английския съществува само възпитаната форма you. Някой грижливо е обгорил бутоните за етажите с пламъка на запалката си.

Стените на стълбището са отредени за графики, предимно анатомични етюди и детайли, по пода стъпкани фасове, смачкани опаковки от цигари, кибритени клечки....

Всеки един от нас сигурно се е срещал с по-драстични примери и с по-голяма изобретателност. Раните от съзнателното разрушаване, замърсяване, обезобразяване на средата, в която живеем, личат навред и стават все по-дълбоки...

Вандализъмът е поведение, при което човекът безкористно обезобразява създаденото от него самия и природата. Думата „безкористно“ стъписва, но е задоволително точна – полза от действието си извършителят видимо няма. Сиреч вандализъмът е нещо като изкуство за изкуството, разрушение заради самото разрушение. Щом у хората е заложен стремеж към творчество, защо да не присъства и неговата противоположност. Двойствената ни природа го допуска. „През деня неуморно изграждам, през нощта без пощада руша“.

Прочутият психолог А. С. Нийл смята, че когато детето чупи и поврежда, то действа без умисъл, неосъзнато, а ако разпарчедисва необратимо някаква играчка, просто задоволява любопитството „да види какво има вътре“. Малкото дете няма отношение към чуждата собственост, то най-често не знае, че ще вбеси възрастните, ако драска политура на пианото с гвоздей или дори когато реши да закове същия този гвоздей в драгоценния капак на семейната реликва... От това гледище вандализъмът на някои юноши и подрастващи е инфантилна реакция. Но и при децата, и при възрастните трябва да се разграничи другият случай, същественият, тъжният, болезненият. При него стремежът към разрушение се дължи на стаена омраза, на безпосочна ненавист. Тя не се съсредоточава към определен обект, тя е омраза изобщо. И преди всичко се дължи на липса на „вяра, надежда и любов“, да не говорим за майка им София, което означава Мъдрост. Младият човек не знае в какво да вярва. Старите религии не го привличат, идеите са достатъчно повехнали, надеждите му гинат или си остават мечти, очакванията за добруване не се сбъдват, жаждата му за обич не може да бъде утолена. „А любов щом нямам, нищо не съм“ (апостол Павел). И тогава тази празнота в душата започва да се изпълва с болка и злост. Аз се озлобявам от участта си, незначителността си, безпомощността си, ожесточавам се срещу гнетящата ме самота в противното множество, срещу ония, които с нищо не ме превъзхождат, но имат онова, което никога няма да притежавам. И тази злоба нараства. Натрупаният гняв става неудържим, той избълва като погълнато прекалено много вино и аз ритам кофата за боклук, тя се преобръща, вонящото ѝ съдържание се разпилява, търкулват се няколко стъклени бутилки, разбивам ги на късчета и съм удовлетворен.

Някои психолози виждат в подобно поведение особен вид творческа реакция, макар и с отрицателен знак. Само че изкуството е свързано с желанието да споделяш и да се изявяваш. Малцина забележими създатели са предпочели да останат безимени. Докато вандализъмът се проявява най-често скрито от очите на

другите, с оглеждане, слушване, снишаване. Защо? Може би защото се извършва гузно и изпитването от него удовлетворение е първерзно. Вандализмът е бунт на страхливците. Те въстават срещу ненавистното им общество, като рушат и поругават неговите ценности. И понеже не могат да срутят „Александър Невски“, предпочитат да избодат очите на някоя икона, или да издълбаят инициалите си върху старинна фреска. Всъщност и те разчитат на публика, пред която обаче няма да се поклонят, а ще наблюдават поведението ѝ скришом. Вандалят не е Херострат, той е Анонимус. Колкото е по-голямо стъписването и възмущението на хората, толкова задоволството на анонимния извършител расте. Той копнее да покаже на всички, че за него няма светини. Готов е да плюе на тях, да пикае на тях и така нататък. Тъй през размирните шестдесет години един подобен бунтар в Париж се бе изходил обилно върху Паметника на незнайния воин. Когато французите правят революция, те я правят всеотдайно.

Вандализмът не пощадява и природата. Прекършена брезичка, наранена издълбана кора на столетен бор, потрошени сталактити, изсипани отпадъци в бистро планинско езеро, захвърлена автомобилна гума във водите на буен поток, разритан и стъпкан мравуняк с хиляди обезумели, лутащи се мравки... Но защо природата, с какво е прегрешила пък тя, за Бога! Как с какво? Лицемерният свят, който аз отричам, дава вид, че тачи природата, че я обича, че я пази! Така ли? Тогава ще кърша клони, ще мърся и цапам навред, ще паля, ще къртя. Утре, някой заплеснат по красотите божии ще мине и ще види моето творчество, ще види следите от моя нож върху стеблото на бора, ще види сълзите му от смола, ще настръхне от гняв и мъка и аз ще бъда възмезден.

У нас вандализмът кълнеше и растеше през десетилетията комунизъм, но започна да избуява след осемдесет и девета година. Освободеният дългогодишен неволник, когато е с примитивна душевност обикновено проявява насилие спрямо всичко, което се изпречи на пътя му. Причината е не само в дебилната свобода, която замести диктатурата, а в отказа да се зачитат и контролират естествените за всяко общество разумни ограничения. Тези, които трябваше да следят за реда и да го защищават, си затваряха очите от страх да не ги обвинят, че са продължители на насилието. Други умишлено се отказаха да изпълняват задълженията си, нарочно бездействаха и съдействаха за хаоса. Те се надяваха, че хората ще оценят какво са загубили с отказа си от опеката на Закрилницата, която бдеше за порядъка, съня, „доволствията“, пътуванията, боледуванията и погребенията на гражданите. Трети пък просто размениха ролите, от „стражари“ станаха „апаша“ и го извършиха с вещина и велико задоволство.

Очакваната по-голяма справедливост не дойде. Неправдите не изчезнаха, единственото нещо, което се наруши, бе съществуващата система в неспра-

ведливостите. В продължение на половин век ние постепенно бяхме свикнали с нея. Несправедливостта ни възмущаваше, но не ни изненадваше. Тя можеше да се предвиди. Знаеше се „кой какво е и какво е кой“. И общо взето, човекът можеше да очертае границите на своето нещастие, разбираше, че е зависим, безпомощен, че съдбата му е в ръцете на хора с окаян интелектуален заряд, но склонни към безпределно послушание, с ярка садомазохистична същност и отчайващо безличие. Известно бе колко конформизъм е нужно за обикновена кариера, колко компромиси за добра и колко безсъвестност, за да се достигнат подножията на върховете. Нагоре пътят зависеше от късмета и милостта на боговете.

След това настъпи великото объркване. Детерминираната несправедливост стана неопределена, ентропията нарасна. Хората непрестанно обедняваха, но броят на скъпите витрини, на скъпите лимузини, на скъпите проститутки, на милионерите простащи нарастваше. И ако народът осиромашаваше ден след ден, състояния се натрупваха за една нощ. Колкото повече просяци протягаха ръце за милостиня, толкова повече богаташи се тътреха подир новодобитите си кореми и бъркаха в сейфове с народни пари.

Политиката донесе много повече разочарования, отколкото надежди. Кумири рухваха, но не обедняваха, народни избраници биваха проклинани, но наддадоха килограми, мнозина набързо разлюбиха политиката и идеалите и се прехвърлиха в търговията. Подкупите и подкупността станаха толкова непринудено поведение, че застрашават да се превърнат в черта от националния характер. Органите на реда са раздвоени пред възможностите да се включат в организираната престъпност или да си организират своя. Престъпниците дават интервюта по вестниците и на тях им се отделя място, колкото на министрите и почти колкото на футболистите! Печатните магнати изпитват затруднения с граматиката, но не и с псувните. Много от вестниците се списват от клинично регистрирани садисти. Те разказват със сласт за всички възможни злини, бедствия, болести, смърт, насилия, които сполетяват жителите на нещастната ни България. Достоинството на личността вече е пренебрежима величина, а унижаването ѝ извор на злорадство.

В тази болестна, душна, нечистоплътна среда вандализмът намира своето вдъхновение и дори оправдание. И той ще става все по-груб и по-изобретателен, а неговите войни ще си остават все така прикрити, защото е бунт на подличкия млад роб срещу един още по-подъл и гаден свят.

Едно е сигурно, вандализмът е мярка за душевното здраве на обществото и колкото по-често срещаме неговите следи, толкова прогнозата за заболяването е по-песимистична. Ние продължаваме да наблюдаваме собствената си гибел, обзети от безволие, безразличие, с увиснала долна челюст. Приличаме на римля-

ните, които са се оказали безпомощни при нашествието на варварите. А мнозина знаят, че едно от варварските племена се е наричало вандали.

3.3.11. Очерк

<http://kultura.bg/web/бимбилистанска-журналистика/>

Георги Марков

БИМБИЛИСТАНСКА ЖУРНАЛИСТИКА

(очерк)

Ако съществуването на държавата Бимбилистан в наше време представлява един от парадоксите на историческото развитие, то съществуването на бимбилистанската журналистика е не по-малко парадоксално явление сред постиженията на човешкото слово. Макар по форма и някои общи белези бимбилистанската журналистика да наподобява нормалната световна журналистика, тя съществено се различава от нея до степен, отхвърляща основните ѝ принципи. Например принципът за бърза и точна информация в Бимбилистан е обърнат точно наопаки. Нещото, което се появява в бимбилистанските средства за масова информация, не е нито бързо, нито точно, нито пък е информативно.

Исторически бимбилистанската журналистика бе създадена не за да отговори на елементарните човешки нужди от обмяна на информация и идеи, а за да служи като инструмент на режима в неговата тясна пропагандна работа. Диалектичното откритие, че не съществува обективно отразяване на факти, доведе до най-основния бимбилистански принцип, че всеки факт трябва да бъде отразяван според изискванията на момента. И тъй като за режима изискванията в различните моменти са различни, то и отразяването на съответните факти е различно – до пълно противоречие. За бимбилистанската журналистика например никога не е представлявало проблем да се отмята от ярко прокламирани твърдения, след което да отрече отново самото отмятане и т.н., без въобще да се интересува кое е истина и кое не е. Това навежда на мисълта, че ако световната журналистика най-общо казано се явява източник на познание в по-малка или по-голяма степен, то бимбилистанската журналистика цели обратното – да възпре познанието и да унищожи познавателния процес. Но тъй като човек, макар и бимбилистанец, притежава естествена склонност към познание и естествено любопитство към околния свят, бимбилистанската журналистика просто подменя представите за този свят, като често измисля несъществуващи факти.

Затова по своята същност бимбилистанската журналистика не е връзка между отделния човек и света, а обратното – стена, която прегражда погледа на човека към света. Така че може да се каже, че тази журналистика е противопоставяне на

естествените човешки нужди и оттам изобщо на човека. Нравствените аспекти на това противопоставяне на бимбилистанската журналистика на обикновения човек са още по-красноречиви.

Да започнем с това, че бидейки създадена и плащана от чужда държава, журналистиката на Бимбилистан прокламира като най-висш патриотизъм верността към чуждата държава. Така например Бимбилистанското радио започва главния си осведомителен бюлетин в осем часа и половина вечерта със съобщение къде е бил съветският посланик през деня. Дали той е посетил бимбилистанското те-ке-зе-се, или пък е приел някой виден бимбилистанец. Едва след него идва ред на дейността на бимбилистанския президент или министър-председател. Върху първите страници всички бимбилистански вестници информацията за СССР надхвърля далеч всяка друга информация и така създава впечатлението, че Бимбилистан е далечна затънтена провинция. В цялото свое съществуване бимбилистанската журналистика е произвеждала единствено хвалебствени материали за СССР и никога, дори и с най-лекото загатване, не е дръзнала да хвърли критичен поглед върху съответната страна. Точно обратното – на принципа по-католик от папата и по турчин от султана бимбилистанската журналистика е надминала в своето патосно венцехвалене на СССР самата съветска журналистика. Така например във вестник *Бимбилистански поглед* от декември миналата година, точно в момента, когато СССР закупи 15 милиона тона зърнени храни от САЩ, за да облекчи последствията от катастрофалната реколта (която доведе до уволнението на министъра на земеделието), въпросният вестник помести материал, в който твърдеше колко сигурно е изхранването на съветското население и че, цитирам, съветският гражданин яде далеч по-добра и по-разнообразна храна от гражданите на Западна Германия, Франция или Великобритания. Приведени са статистически данни за калории, от които следва, че човек просто трябва да съжалява бедните граждани на Западна Европа, които едва ли не гладуват, и трябва да завижда на преситените съветски хора. Но това е само малък пример от бимбилистанската журналистическа практика. По-възрастните граждани на Бимбилистан знаят, че през цялото си съществуване тяхната журналистика е уеднаквявала думата „съветски“ с християнската дума „свети“, която е израз на богомолно преклонение. Бимбилистанските вестници и радио бяха най-силните и фанатични блюстителни култи към личността, като в най-голяма степен взеха участие в създаването и налагането му. Едва ли някога в човешката история е бил издаван вестник от четири страници, в който името на Сталин да е споменавано във всичките му варианти над триста пъти. Достатъчно е да отворите бимбилистанския партиен официоз от 21 декември 1949 г. и да започнете да броите.

Но освен кучешка вярност към чуждата държава въпросната журналистика поддържа подобно ниво на вярност и към представителите на тази държава, които са назначени да управляват Бимбилистан. Тя представяше и представя тези управители почти с ореола на светци, които живеят на далечен и недостъпен Олимп и никога по никакъв начин не могат да грешат. Въпреки катастрофалните грешки в икономиката на Бимбилистан тази журналистика никога не престана да пее венцехвални химни за управителите и особено за президента. Неговият портрет неспирно шества по бимбилистанските вестници, където същевременно върви и безкрайно цитиране на мъдростите, които той е казал с клишето „както ни учи другарят“ или „както каза другарят“. Някои от бимбилистанските журналисти неизбежно придружават цитата с възклицанието: „Каква мъдрост! Каква сила! Каква прозорливост!“ А миналата година вестник *Бимбилистанска култура* нарочно или случайно помести на всяка своя страница портрета на дъщерята на президента, която бе сложена да управлява бимбилистанската култура. Нормалният западен читател би се запитал: „Защо пък на всяка страница?“, но това си остава една бимбилистанска тайна.

И пак в това чисто нравствено отношение се очертава и друга разлика между бимбилистанската журналистика и световната журналистика. Ако последната смята за свое неотменимо право да се рови в задния двор на всяка дейност, да издирва нередности, закононарушения, престъпления и злоупотреби на всякакво ниво, да критикува и иска отговорност от най-висши хора, да поставя дори президента на най-силната страна в света на подсъдимата скамейка, то бимбилистанската журналистика отново е на обратната страна. Една от нейните главни функции е да размазва, прикрива или премълчава казаното и да премълчава каквито и да е грешки и престъпления на управляващата каста и на всеки, който се отъждествява с бимбилистанския режим. В замяна се приемат и се поместват критични материали само срещу обикновени хора или дребни служачи, които най-често са изкупителната жертва за греховете на големите. Нито едно от бимбилистанските средства за масова информация – вестници, радио и телевизия – няма свое лице и свой характер и представлява папагалско отражение на режима. Затова никога по своя инициатива никой вестник не е дори докосвал каквато и да е значителна тема от живота в Бимбилистан. В замяна тази журналистика дава пълно предпочитание на измислени и фалшиво приповдигнати теми като т.нар. трудов героизъм, интернационален патриотизъм, творчество с името на партията в уста или сантиментални словоизлияния на тема „От Витоша по-високо няма“. Никога в своето съществуване бимбилистанската журналистика не е проявявала каквото и да е искрено и честно отношение към съдбата на обикновения човек там, към неговите проблеми, към страданията

му и радостите му, към истинските му интереси. Едва ли има друг пример в историята на световната журналистика на такова категорично пренебрежение спрямо истинския живот на обикновения човек. Истината за живота е покрита с дебел пласт от празна идеологическа фразеология.

Тук трябва особено дебело да се подчертае, че отношението на бимбилистанската журналистика към народа в Бимбилистан е отношение към малоумни или недоразвити същества. Формата и целият стил на тази журналистика сякаш са предназначени само за хора с незавършено второ отделение. Тонът винаги е елементарно поучителен, пропаганден, който не поставя и не развива никакви въпроси, а предлага на читателя и на слушателя заучаването на готови отговори, които не търпят никакво съмнение. Бимбилистанската журналистика заема позата на неоспорим проповедник, който от високо ръси със снизхождение своите премъдрости. Но дори когато понякога тази журналистика се опитва съзнателно да се приближи до човека, тя не съумява поради формата си да ни представи нещо друго, освен някакво ограничено и осакатено същество, което просто повтаря клишетата на самата журналистика.

Бивайки по предназначение чисто пропаганден инструмент, бимбилистанската журналистика разви познатия си помпозен стил, който уеднаквява всичките ѝ произведения. Меко казано, всички уводни статии и централни материали изглеждат сякаш не са писани от човешки същества, а от разцентровани компютри, които работят главно със суперлативи. Всички материали си приличат като две капки вода, както всички броеве на вестниците са невероятно подобни. Някои изследователи на бимбилистанската журналистика дори внушиха идеята, че по същество един бимбилистански вестник се препечатва всеки ден, като само датата се сменя. Това явление те нарекоха „антивестник“. И то не е далеч от истината, защото много рядко в бимбилистански вестник се появява нещо интереснозачетено. Според една статистика средноинтелигентен бимбилистански гражданин прочита партийния официоз за около 55 секунди, от които 42 секунди принадлежат на спортните колони. Грамадната част от гражданите използват вестниците главно и преди всичко за запълване на разни хартиени нужди и биха предпочели мастилото им да е по-качествено.

Преди години един от водачите на режима в Бимбилистан заяви, че му се „повдигало от „лошия вестникарски език“. Въпросният водач си отиде, но езикът на вестниците остана възможно най-лошият български език, който някога е съществувал. Както вече казахме главното му оръжие са суперлативите, използвани и в двете посоки. Но ако в славословието и превъзносянето на разни живи божества бимбилистанските журналисти си служат с патоса на пубертетни гимназисти, то в отношението си към враговете следва твърде досадна комби-

нация от каруцарски ругатни и псувни плюс истерични проклетия и в добавка куп милиционерски епитети. Забавно е човек да проследи как бимбилистанската журналистика понякога употребява целия си арсенал за славословия и ругатни за един и същи човек. Например водачът на една съседна на Бимбилистан страна близо 4 години бе наричан „народен герой“, „верен син на работническата класа“, „велик вожд“, „гордост на славянските народи“, „лицетворение на мъдрост и достойнство“ и т.н. После същият водач внезапно бе обсипан с канонада от епитети като: предател, кръволок, изменник на социализма, куче, свиня и т.н.

Както се вижда не само от този пример, от хиляди подобни бимбилистанската журналистика леко и безуспешно скача от една в друга крайност. В цялата си близо 32 годишна история тази журналистика е произвела хиляди исторически обективно доказани лъжи, защитавала е огромни грехове, превъзнасяла е страшни престъпления и венцехвалила световни престъпници, обидила е грамаден брой невинни честни хора, но НИКОГА, абсолютно НИКОГА тя не се е извинила никому. Това изяснява до голяма степен моралния облик на бимбилистанската журналистика.

Естествено тя се произвежда от бимбилистанските журналисти, които са на брой около 3 хиляди, имат свой съюз и клуб, където се готви много добре. Макар и да произвеждат монолитна журналистика, тези журналисти не са съвсем монолитна маса. Грамадната част от тях, разбира се, са хора, които, така да се каже, нямат нищо общо с класическото понятие журнализъм. Те са било амбициозни партийни членове, които желаят да се обезсмъртят чрез перото, било негодни за друга работа партийни дейци, било обикновени хитреци, които са намерили по-лека работа. На пръсти се броят ония от тях, които имат талант и призвание за журнализъм, но са ограничени, затворени и обезличени от неизменния калъп на бимбилистанската журналистика. В добавък, към всяка редакция съществува силно ядро на бимбилистанската държавна сигурност, която контролира напълно цялата дейност. Онова, което веднага бие на очи пак в сравнение със световната журналистика, е, че в цял Бимбилистан няма нито една що годе голяма журналистическа личност. Ако всяка страна на света има своите големи коментатори или репортьори, в Бимбилистан всичко е сива, безлична маса, която покорно и раболепно служи на режима. Интересно е все пак да се отбележи, че някои от бимбилистанските журналисти са взаимствали прийоми, използвани от класическата жълта преса като например цитиране въвн от текста, преиначаване на думи и мисли, приписване на намерения, инсинуации и други почтени трикове за борба с врагове.

В заключение трябва да се каже, че почти няма нормален човек в цял Бимбилистан, който да взима сериозно информационните и нравствени претенции на

местната журналистика. И тъй като по своя ум и интелигентност обикновените граждани на Бимбилистан надвишават значително нивото на журналистиката в тяхната страна, те сами си намират пътя на истината.

3.3.12. Памфлет

<http://www.svobodata.com/page.php?pid=4143&rid=20>

Даниела Горчева

ДАНСуващи... по поръчка. Пиеса в три действия, едното – задкулисно
Наблюдение на препатилия: „Хората са търпими само към онова,
което не ги засяга.”

Първо действие.

Акция (екшън) на спецслужбите в България. „Боят настана, тупкат сърца ни”
„ДАНС удари радикални ислямисти!” – съобщават българските медии не без тръпка на страхопочитание.

Какво ли си е рекъл горкият български гражданин като е прочел това страховито заглавие. Какви пенсии, какви заплати, какви болници, каква култура. Бели кахъри са туй! Ето, „радикалните ислямисти“ настъпват, добре че е ДАНС да бди и да ни пази!

И засяда гражданинът на България пред телевизора, гледа, слуша и трепери от ужас. И как да не трепери от ужас, когато пълното съобщение гласи:

„ДАНС, МВР и прокуратурата проведоха съвместна акция по превантивни действия срещу ислямистката организация „Ал Уакф Ал Ислями“, изповядваща радикален ислям.“

Не е шега работа.

Съвместна акция на службите за сигурност, на Министерството на вътрешните работи и на прокуратурата по .... „превантивни действия“!

Тук някой може и да се озадачи, но не и нашенецът. Защото ако по света си играят на шикалки и търсят извършителите на престъпления, то ние в България сме напреднали с ... „превантивните действия“.

Дотам сме напреднали, че още преди да има и помен от извършено престъпление, ние вече търсим извършителя му под дърво и камък.

В това отношение родните служби имат славни традиции.

Навремето Държавна сигурност и народната милиция неуморно следяха предимно за минаване на престъпни мисли през главата и изпращаха на лагер в Белене със следната забележка: „мислел да бяга!“

На това му се казва превантивни действия.

С други думи: традициите са живи и ако всичко е друго, то не значи, че нещо се е променило.

Както правилно каза и един местен жител от района на сегашните превантивни дансаджийски действия: „Това си е Държавна сигурност. Дохадат, когато си искат, у когото си искат и правят, каквото си искат!“

Превантивни действия или хич!

Виж, ако стане престъпление, тогава е друго. Тогава у нас никоой не си мръдва пръста да търси извършителите му. И правилно, защото току-виж се окаже, че я президентът, я главният прокурор, я вътрешният ни министър вечерят с тях.

Затова основният закон на родните служби гласи:

Никога не търси извършителите на престъпления. Не се знае в чия компания ще ги намериш.

Този закон се спазва стриктно от доста години у нас, а неспазването му води до сериозни последствия.

Страшната организация

Но какво е станало, чуди се гражданинът, защо са тия обиски?

Там е работата, че нищо не е станало. Това са си обиски по превантивни действия.

Един вид, ние да ви обискираме сега, че то сетне като се счупи стомната....

Добре, ама имало някаква страшна организация с някакво страшно име.

Имало е. Тази страшна организация, регистрирана в Холандия, се появила и у нас някъде в лето 92-ро през миналия век, а десетина години по-късно някои от ръководителите на тази организация, били осъдени в Холандия за извършени престъпления.

Ами нашите служби защо сега са се сетили, ще се почуди наивният гражданин.

Е как защо? Нашите славни служби, оказа се, могат да извършват превантивни действия не само преди, ами и след.

Защото навремето може и пръста да не са си мръднали, прилагайки принципа „да се не следиме, оти може и да се хванеме“, но ето сега се плеснали по челата и хукнали да извършват *превантивните действия* по обезвреждането на ... вече обезвреденото от други.¹

1 Трябва да уточним, че самата организация не е забранена, тъй като в Холандия са изостанали и не са следвали курсовете на чичко Сталин, поради което не признават колективна вина, а само лична. Обаче след разкритията, фондацията е компрометирана и практически дейността ѝ е сведена до нула, защото кой ще се обвързва с фондация, която покрай благотворителността си, вършила и други не особено богоугодни дейности.

По-добре кЃсно, отколкото никога.

А има ли я или не днес у нас тази фондация, това няма никакво значение за нашите сърцати спецслужби, които може и да не знаят кого и какво търсят, но пък знаят къде да го търсят!

Затова – пълен напред, търси „радикален ислям“ по гори и села!

Аксиома на службите: Който търси – ще намери!

А що е то „радикален ислям“, има ли то почва у нас; болест ли е, престъпление ли е, епидемия ли е – тия въпроси от ДАНС не си ги задават, защото нямат време.

От ДАНС действат! Нареди им някой, закачулват се, мятат пушка на рамо, мятат се и те самите по колите и хукват!

След тях пък пъргави репортерки препасват микрофоните, юначни репортери нарамват камерите и хукват и те след героите от ДАНС по баирите на родопските селца да видят що е то радикален ислямист.

И търсят те сред местните травмирани от десетилетия държавен терор над тях отрудени хорица що е то „радикален ислямист“, от устата му огън излиза ли, брада има ли, няма ли и дали ако има, не крие в брадата си ако не бомба, то поне „забранена“ литература.

Какво е това „забранена литература“ също никой не знае.

И най-важното никой не пита в кой точно български закон е описано какво е „забранена литература“?

Едно време беше ясно – всичко, което идваше от Запад беше забранена империалистическа литература, а особено подривни и опасни бяха разните там каталози тип „Некерман“ и „Бурда“.

Тогава обаче народната власт зорко бдеше и безмилостно вадеше опасната литература от куфарите на малцината български граждани, успели да прескочат до Запад. Но ред имаше тогава, не като сега.

Сега никой не знае какво е забранена литература.

И от ДАНС не знаят, затова тършували завалиите в дома на имама от Лъжница цели четири часа – от 6 до 10 сутринта. Пълнили кашони, товарили в колите, изтрепали се от работа и за по-лесно взели всичко!

Ми тъй де – да му мислят сетне началниците, дето са ги проводили!

И преди, и сега МВР бди зорко и се взира в далечината за забранена литература. Къде ли може да са я скрили, питат се тези търсачи на забранена литература и се почесват, където не ги сърби.

Второ действие. Къщата на имама в Лъжница. Отвън – народ, вътре – агенти от ДАНС и разтревожените им домакини, които им предлагат кафе и обяд.

Завесата се вдига и виждаме къщата на имама, където оставихме нашите смели дансаджии да търсят „забранена литература“ (и понеже никой не им беше обяснил що е то „забранена литература“ те за по-сигурно натоварили де що хартии, книги, касети, дискове и компютри мернали и намерили. И тяхното не е лесно.)

Но таман да си тръгнат нещо-търсачите, поглеждат през прозореца и виждат, че цялото село се събрало да им съчувства как се трепят тия юнаци за общата ни сигурност и рахат.

И тук историята се колебае.

Според медиите: хората отвън блокирали смелите ни дансаджии и не ги пускали да си ходят.

Според самите хора обаче, домакините многократно подканяли нашите емилбоевци да си вървят по живо, по здраво, а имамът лично им гарантирал и едното, и другото. Нашите смелчаци обаче корени пуснали в стаята.

Историята мълчи и не казва каква е причината за това, но се предполага, че героите усетили да им омекват краката – от умора, явно. Запънали се като магаре на мост и не щат, и не щат да си вървят.

Видели се в чудо хората – предлагали им кафе, предлагали им обяд, предлагали им вода и напитки. Героите всичко отказали – не пие им, не пее им се, не смее им се. Накрая домакините се сетили и им предложили тоалетна.

Тук историята също мълчи и не е известно дали предложението е било направено навреме или твърде късно.

Но да оставим нашите герои, на които като им дойдат сили, ще се метнат на колите и ще отпрашат към София, ще стоварят кашоните пред началството си, а там вече си има отговорници, както казваше царят, които ще седят, ще умуват, ще съдят нещо и ще преценяват всяко нещо.

После ще видим забранено ли е или не, има ли престъпление или не.

В случая важен е екшънът, важно е превантивното действие, както вече неколкократно споменахме и както категорически обясни пред колегите от БТВ прокурорът от Благоевград.

„Но какво търсите? Какви основания имате да правите обиски?“ – питат журналистите благоевградския прокурор.

– Не мога да ви кажа какво търсим, – отговаря им този прокурор, – ще видим после какво търсим като го намерим.

Тъй ами!

Първо се търси, после се гледа какво си намерил и чак тогава разбираш какво си търсил всъщност. Пък и не е важно какво търсят.

Важно е шум да се вдига, саби и щикове да се лъскаат.

В Европа службите за сигурност действат тихомълком и далеч от медиите, а когато се стигне до обиск и арест, предоставят необходимата информация – да знае обществото, че е имало сериозни основания за тия крайни мерки и да не се чуди дали някому не са нарушени правата.

Защото в някои страни като Холандия, например, ако службите за сигурност си превишат правомощията, жална им майка. На службите, не на гражданите.

У нас, разбира се, не е така.

У нас, жална им майка на гражданите, а службите са прави, дори когато грешат.

Затова у нас службите за сигурност вдигат шум и патардия до небесата, когато „удрят радикални ислямисти“ (каквото и да значи това, макар че то нищо не значи, ама карай).

У нас службите след като нахлуят закачулени и въоръжени до зъби, след като избият някоя и друга врата, след като проснат някой и друг гражданин на земята, след като обърнат нечия къща с главата надолу и изнесат половината покъщнина, сетне мълчат като пукели и не казват защо аджеба са арестували хората, защо са избивали врати по нощите и защо са правили обиск да търсят нещо, което и те не знаят какво е!

Трето, но всъщност първо задкулисно действие. Вдъхновителите на акцията

Засега историята, поне официалната, мълчи като партизан на разпит кой всъщност вдъхнови дансаджиите за тази им смела акция?

Обаче на – някои медии и тук издадоха четата. Нямали си работа колегите от 24 часа и питали бившия главен мюфтия Недим Генджев той ли има пръст в тая работа.

И какво им отговорил Недим Генджев?

Ето какво: „Нямам никаква намеса в акцията на ДАНС, но като бивш офицер от ДС до 1982 г. подкрепям и поздравявам колегите от ДАНС за това, което направиха.“

И тук се сещам за следния закон на Потър: „Не бива да се вярва на слух, докато той не бъде официално опроверган.“

Защото една паралелна история разказва, че мюсюлманите от китната ни страна не щат и да чуят за Недим Генджев, камо ли за главен мюфтия да си го избират. А не щели и да го чуят, защото според мнозина от тях той не бил никакво духовно лице, ами най си бил ченге и доносник на Държавна сигурност, участник на страната на ДС в процеса, цинично наречен „възродителен“, защото бил

неморален човек и безбожник, защото се возел на мерцедеси дълги отгук до не знам си къде, а в апартамента му на пъпа на София, с кон казвали, злите езици, можело да се разхождаш. /Е, чак и кон не вярвам да има в тоя апартамент, спечелен, предполага се, с пари от честен труд, както подава на един духовник./

Но ето баш сега, когато мюсюлманската общност в България се инаги и не ще го Недим Генджев, те ти тебе, булка, дансаджии! Хукнали по гори и села на лов за „радикални ислямисти“, свързани с някаква фондация, която се била подвизавала тук някога си.

Стоп, стоп, стоп... Я да чуем какво казват по БНТ?

Ах, и този колега от БНТ! Вместо да покани едно-две ченгета да ни разяснят колко опасно е това, което и те самите не знаят какво е, взел та поканил за коментар на ураджийската акция на ДАНС проф. Теофанов от СУ и преподавателя от НБУ Михаил Иванов, бивш съветник на президента Желев по етническите и религиозните въпроси.

И какво ни разказва Михаил Иванов?

Че тази същата фондация, която службите се сетили сега – след толкова години – да разследват „превантивно“, била активна у нас по времето, когато... главен мюфтия бил самият Недим Генджев.

И Недим Генджев, спомня си Михаил Иванов, искал с нейна финансова помощ да строи Ислямски център у нас, а с нейни стипендии пращал млади момчета да следват в арабските страни.

А какви ги разправя същият този Недим Генджев пред колегите от 24 часа: *„поздравявам колегите от ДАНС за това, което направиха с тази фондация.“*

И чуйте какво още казва човекът, настоявал баш с парите на тази фондация да създава ислямски център: *„Аз го говоря това повече от 10 г. Досега никои не направи нищо. Тази фондация е поделение на “Мюсюлмански братя“, която пък е забранена в много страни – Египет, Сирия и др. В центъра на дейността на „Уакф ал Ислами“ тук стои главният мюфтия Мустафа Алиш Хаджи и неговото най-близко обкръжение. Твърдя това най-отговорно.“*

И колегите от 24 часа заключили не без основание, че очевидно обвиненията на офицера от Държавна сигурност Недим Генджев са пряко свързани с неговата битка с Мустафа Алиш Хаджи за поста главен мюфтия и за това кой да разпределя парите от благотворителност.

Хепи енд ...

Тук вече българският гражданин може да въздъхне с облекчение и да си каже: хм, много шум за нищо!

Но няма да е прав. Шумът не е за „нищо“.

Помните ли предишното изпълнение на дансаджиите с качулки, които така се

бяха раздансували, че в увлечението си чак разбиха вратата на кмета в Рибново по заръката на един такъв достолепен български политик като юнак Яне?

След тази акция на юнак Яне акциите му така скочиха, та чак и в парламента успя да влезе с гръмките заклинания „ред, законност и сигурност“?

А кметът на Рибново, който имаше някакви търкания с ДПС (макар и едва ли по ДС линия, понеже в това отношение колеги излязоха с бай Доган), набързо си пооправи отношенията с ДПС. Къде ще ходи, няма всеки месец да си купува нови врати и закачулени дансаджии да му плашат домочадието, я.

Сега ще видим дали поздравяващият службите Недим Генджев, за когото мюсюлманите в България не щат и чуят, ще свика конференция, след която премиерът Бойко Борисов и президентът Георги Първанов тържествено ще го поздравят с поста на главен мюфтия.

Послеслов за резултатите от смелите съвместни акции на ДАНС, МВР и прокуратура

Но какъв е смисълът от акциите на службите, ако ще гонят Михаля по Родопите да трошат колите и да харчат залудо народна пара за бензин и за костюми с качулки или без, ще попита гражданинът.

Ааа, смисъл има, но кой е казал да го търсим там, накъдето гледаме – тоест в полза на обществото.

Ето накратко някои от резултатите на съвместните акции на ДАНС, МВР и прокуратура:

Първо, раздрънкали са оръжията за пред света, че и нашите служби, барабар Петко с мъжете, гонят терористи. Е, засега само „превантивно“ и нерде терористи, нерде „радикални ислямисти“, но нейсе – запуши я².

Второ, всели са страх у българските граждани, че ченгетата у нас „дохадат, когато си искат, у когото си искат и правят, каквото си искат“. Като „бонус“ сипали са отново сол в отворените рани на хората от Родопите и отново са затвърдили

2 Ами така е – като няма кой да им каже на завалиите, че такова престъпление „радикален ислям“ няма, както няма и престъпление „радикално православие“ (иначе, току-виж започнат с Пловдивската митрополия, а сакън, чак и до Агон може да стигнат). А пази Боже, пък да хукнат да търсят и „радикален католицизъм“, че тогава ще стане дебела работата – понеже, както чуваме, Папата най-радикално проповядвал срещу метода „ин витро“, противозачатъчните таблетки и абортите. Но да спи зло под камък, а нашите служби – далечко от Рим, че там вече сме се прочували. Не знам дали да ги подкокоросвам и да им казвам, че има и радикално протестанство, защото тъдява в Холандия има цели села, които не искат да си ваксинират децата, например, понеже Господ трябвало да решава кое да оцеее и кое – не, както и кое да пипне детски паралич и кое – туберкулоза. И ходят тия ми ти протестанти най-радикално с едни традиционни носии, а жените – с поли, дълги до земята. И странно, но на холандските служби за сигурност през ум ни им минава да спретнат акция, за да им дърпат полите, както нашите юначни служби сваляха шалварите на родопчанките.

усещането на мюсюлманите у нас, че българската държава им е мащеха и че те не са равноправни български граждани.

Трето – като следствие от горното, смелите дансаджийски акции ще хвърлят отново българските мюсюлмани – и турци, и помаци – в прегръдките на ченгетата от ДПС.

Четвърто. В резултат от това пък, на ченгетата от Атака и ВМРО, ще им се зачервят оклюмалите гребенчета, ще надуют пера и перушини, ще стегнат националистически редици и ще спечелят някой и друг глас в идващите избори.

С други думи, и днес, като и вчера, службите си действат по познатата схема: „аз на тебе, ти - на мене“ и хем са угодили на някой „свой“ кадър, хем по ефекта на доминото – де що има ченгесарийски партийки вече са намазали филийките си със съответната реторика след вдигането на пушилката по родопските пътища.

Ами народът и националната сигурност, ще попита удивеният гражданин.

Ами с тия служби, работещи не според ЗАКОНА, а дансуващи по политическата свирка на сульо и пульо (бил той юнак Яне или бабаит Недим, бил той Гоце, Волен, Краси, Бойко, Цецко, Кольо или Борко, или каквото и да е там име юнашко) – такава национална сигурност.

Тоест – никаква.

„Цели сме изгорели от парене и пак не знаем да духаме“, сигурно отново би възкликнал авторът на следните редове:

„Всичките народи в България щат живеят под едни чисти и святи закони, както е дадено от бога да живее човекът; и за турчина, и за евреина и пр., каквито са, за всичките еднакво ще е.“

Помните ли кой е казал това? Казал го е Васил Левски.